

T. Igor Csaba

Zilbermann Adél végleges hazatérése

(Kalandregény)

TARTALOM

Megérkezés

Három ember találkozása

A folyó

Egy félig ismert történet vége

Két férfi

Két királynő

Utószó

Megérkezés

Olyan felhős, borongós őszi idő volt. Vagy inkább lehetett, mert bent a vonatban elég meleg volt. Újfajta vonat volt, ha egyáltalán annak lehet nevezni. Mindössze két motorkocsiból állt, össze voltak kapcsolva. Egyébként jó nagy volt mind a kettő. Sokan elérték volna benne. De ezúttal nem volt tele, inkább csak olyan félig.

Az első osztály - semmiben sem különbözött a másodosztálytól, csak éppen a feliratában - meg éppenséggel üres lett volna, ha szemfüles ifjak be nem töltötték volna a tátongó ürességet. Na, ezek az ifjak aztán egyből szétspriccelnek majd, amikor a jegyszedő elkezd ellenőrizni körútját. Aztán, amikor elment, szépen visszazsálingóznak megint.

A hölgy, aki az egyik ablak mellett foglalt helyet, szemre úgy ötvenöt év körüli lehetett. Olvasóim bizonyára ismerik ezt a nőtípust, messziről élénknek és fiatalosnak hatnak, közelről elcsúfítja őket a túlzásba vitt smink és a túlságosan kihangsúlyozott vonások. Az előbbin segíteni lehetne, az utóbbin alig. Hát ilyesmi volt a mi hölgyünk is. Amellett még az is látszott rajta, hogy a felsőbb néposztályba tartozik. Akinek talán nem is kellene vonaton utaznia lehet, hogy most is csak nosztalgiából teszi. És valóban, amikor éppen nem a kezében levő könyvet olvasta, akkor az ablakon nézett ki nagy érdeklődve, láthatólag érdekelte a vidék.

Az ám, a könyv. Elég furcsa könyv volt. Igazából csak összegyűjtött lapoknak a gyűjteménye, de szépen bekötve. A lapok egyébként hol kisebb, hol nagyobb betűkkel voltak írva, sőt némelyikük éppenséggel valami jellegzetes kézírással íródott. És mindez valami általunk nem ismert rendszer szerint szép borítóba kötve. Látszott rajta, hogy az, aki bekötötte, igen szerette, vagy legalább is értékesnek tartotta a könyv tartalmát.

A nő tehát, akinek egyébként vállig érő haja volt (kicsit talán vastagabb szálú és talán mintha keményebb a kelleténél), és divatosan széles szája (ez is egy kissé túlhangsúlyozva, mint előbb is írtam), ez a hölgy mindeme testi jegyeket úgy viselte, mint egészen természetes velejáróját az életének, magyarán - nem érdekelte. Ő tehát kedvtelve olvasgatta a könyvet, vagy talán inkább érdeklődéssel, kinyitogatva hol itt, hol ott.

A vonat itt belefúrta az orrát a hegyek közé. Egy darabig úgy is tűnt, mintha egyenesen nekimenne annak a nagy darab hegynek, ami előtte magasodott, alagút vagy mi van ott (?), de aztán a sínek engedelmesen jobbra kanyarodtak, s a vonat a hegy mellett futott tovább. A nőt, úgy látszik, ez megint nem érdekelte annyira, mert újfent belefúrta az orrát (ez is egy kicsit, de éppen csak egy kicsit, nagyobb volt a kelleténél) a könyvébe, ezúttal még szemüveget is tett.

Amikor a jegyszedő megjelent, a mi hölgyünk a jegye mellé útlevelet is elővett. Talán nem tudta, hogy az nem szükséges, talán imponálni akart vele. No, ha azt akarta, sikerült is, mert a jegyszedő majdhogyan hanyatt nem esett a nagy tisztelettől az amerikai útlevél láttán.

A nő, úgy látszik, megszokhatta ezt a fajta tiszteletet, de azért halványan mégis elmosolyodott. És akkor egyszerre szép lett. És akkor azonnal látható lett, hogy jóval fiatalabb annál, amennyinek azelőtt kinézett. Pedig igazán csak halvány mosoly volt az.

Aztán a jegyszedő elmentével újra a könyvébe temetkezett.

És ha már a könyv olyan sok alkalommal volt említve, talán nem lesz éppen érdektelen, ha mi is vetünk rá egy pillantást. Nem többet, mert később alig fog minket érdekelni. Most viszont valóban érdekel, mert az események láncolatát ez a könyv indítja el. Vagy inkább már el is indította.

Tehát, kinézésre elég normális nagyságú könyv volt, valami szokványos A5-ös formátum, és mint már mondtam is, különböző, egymással össze nem illő lapokkal. Piros vászonkötése volt, de nagy műgonddal megcsinálva, s az első lapon a „Kislányomnak!” felirat díszelgett, jelezve, hogy nem közönséges használatra készült. Az említett „kislány” eszerint éppen a könyvet olvasó hölgy kellett legyen, legalább is abból az érdeklődésből ítélve, amely érdeklődéssel a könyvet lapozgatta. Érdeklődéssel, és talán egy jókora szomorúsággal is.

A könyv vége felé volt egy olyan lap is, amelyre a mi olvasónk mindegyre visszalapozott, s ebből következően a könyv magától is ott nyílt ki. Valami olyasmi volt ott írva, hogy:

„...elég régen gondolkozom én már ezen a dolgon. Igazából azon, hogy most már mi hova is tartozunk igazából? Mintha két - vagy akár több - ember lelke is volna bennem, s azok nem mindig találnák meg egymással a közös hangot. Valami lehet a mi családunk eredete körül, mert lám, te sem vagy éppen olyan egy darabból faragva, amilyen szeretnél lenni, s amilyen nekem is megnyugvást tudna adni. Lényegében valami ilyesmi gondolat miatt mentem én bele annak idején abba a bizonyos energianyerő projektbe is, és ezért bántam annyira, hogy a végén ki kellett szállni belőle.

Hol van ennek az eredetnek a kulcsa? Valahol a középkorban, ezt mindenki tudja, s majd' minden családé is ott van. De, hogy miért lettünk mi, éppen mi, ilyen kétlelkűek? Amikor másokban sokkal nagyobb távolságból összejött ősök kiválóan megférnek? Azt hiszem, nem tudok nyugodni addig, amíg ezt valahogy ki nem bagoztam.”

- Szegény apa! - gondolta most a nő magában. Majd tovább olvasott.

„Persze, azt te már nem tudod megtenni, hogy abba a korba visszamenj, legfeljebb csak képzeletben. De én tudok olyan embereket, akik segíthetnek neked ebben. Ott van például mindenekelőtt a „gazda”. Vagyis a miklósfalvi polgármester. Vagy akár Nemvalóék, ha időközben nem lettek túlságosan nagyképek...”

A vonat most megint szelídebb tájon futott tovább. Egyszer aztán feltűnt a távolban két falu képe. A két falu között ment el a vasúti sín meg az országút is. Az ablakon kitekintő nő tudta, hogy az a két falu nem más, mint Fehérkapus és Feketekapus. Valamikor régen, az idők mélyében létezett még egy harmadik is, amelyiknek Vereskapus volt a neve. Az ma már nem létezik. A vonat megállás nélkül átfutott a két falu között és ezzel Vigyázó megye¹ területére érkezett.

„...és még valami érdekes dolog! Akármelyik személyiség kerül felülre bennem, mindkettő rendkívül jó pénzügyi szakember. Csakhogy az egyik agresszív, nem néz se Istent, se embert, ha véletlenül keresztezi az útját, míg a másik bár óvatosabb, mégis ugyanolyan sikeres, és igyekszik a kívülállókat lehetőleg nem letaposni. Miért van ez? Jelent-e valamit? Esetleg egyszer később, majd valamikor, egyikük talán teljesen át fogja venni fölöttem az uralmat? Csak remélni tudom, hogy a kevésbé erőszakos lesz az. De ha józanul próbálok gondolkodni, ha megpróbálom átmenetileg mindkettőt kiiktatni, és csak én, Zilbermann Áron gondolkozom - ez is lehetséges rövid időre -, akkor sajnos tudni vélem, hogy az erőszakosabbik énem az, amelyik nem hiába olyan agresszív, ő lesz a győztes. Egyelőre még irtózom ettől a gondolatától, de tudom, hogy mi vár rám (és a világra, hiszen a legelitebb elithez tartozom, minek ámítsam magamat), ha valami nem történik. És ahhoz viszont éppen terád van szükség. A te kis, sokat szenvedett testedben van az a lélek - szellem, nem tudom, mi -, amely ezt az én, és az egész család múltjában meglevő fenyegetést el tudja hárítani. Megtalálni és elhárítani.

1 Vigyázó megye, amelynek a székhelye Vigyázóvár, a valóságban nem létezik. Csakis abból a szükségéből született meg, hogy a szereplőket és a cselekményt valahol el kellett helyeznem. Ám, ha mégis létezne, akkor a helye valahol Bihar, Kolozs és Szilágy megyék között lenne. És kelet-nyugati irányban a kiterjedése jóval nagyobb lenne, mint észak-déliiben.

Talán rémeket látok, az lenne a legjobb, de tudod, hogy az én pozíciómban levő ember sokat képes tenni. Sok jót és rosszat is. És én nem akarok sok rosszat tenni. Adélkám, kérlek, segíts!”

A vonat csendesen fékezni kezdett és szinte hangtalanul megállt. Az olvasó nő becsukta különös könyvét és leszállt.

Nem várta senki.

Nem is szólt senkinek, hogy várja. Kinek is szólt volna? Az egyetlen ember, akinek szólhatott volna, több éve meghalt. Azokat, akiket az apja említett a könyvében, részint nem ismerte, részint nem is válaszoltak arra a levelére, amelyet küldött nekik néhány hónappal előbb. Akkor, amikor Zilbermann Áronnal AZ történt. És még ma sem tudja, hogy miért. És hogyan?

Hát csak ment.

A várost ismerte, itt élt valamikor, egy boldogabb fiatalkorban. Akkor se volt boldog, csak boldogabb. Miért? Hogyan történt, hogy ez lett belőle? Csak a fejét tudta ingatni, de elgondolni se volt képes. Az eseményeknek azt a szinte észrevehetetlen sorozatát, amelyek együttesen odavezettek, hogy ő, Zilbermann Adél soha ne lehessen felhőtlenül boldog. Mint más asszonyok legalább egy időre.

Vajon főként a külső okok voltak a felelősek? Vagy benne rejlett az életének ez a félresiklása már a kezdet kezdetén is? Vajon ő is érintett a családját irányító végzet munkálkodásában?

Vannak a világon emberek, nem is kevesen, akiknek küldetése van, olyan, amiről nem is tudnak, csak sejtik, hogy valamire ki vannak jelölve. És egyszer, akkor, amikor az idő megérett rá, megtesznek valamit. Vagy kimondanak valamit. Vagy épp fordítva, az a küldetésük, hogy némák maradjanak. De akármit is tesznek, vagy nem tesznek, a világ azon a ponton keresztül tud csak továbbgördülni egy, vagy más irányba. Máshol nem.

Ő is ilyen lenne? Sors- és átokverte egyéniség, sarja egy hétszáz (vagy több) éves családnak, akinek egyszer, és csakis egyszer szerepe lesz, és azelőtt és azután soha semmi? Ezért született?

TRANSZKONTINENTÁL SZÁLLÓ.

Itt fog lakni, amíg a városban tartózkodik. Valameddig. De lehet, hogy sokat kell utazgasson majd.

Bediktálta a nevét és felment a szobájába. Semmi hivalkodó. Semmi jele, hogy ő lenne a Zilbermann vagyon örökösnője.

A vonaton utazás megviselte kissé. Érdekes, hogy az alig néhány év, amit nyugaton töltött, hogy elpuhította!

Hát csak leült az egyik ágyra. Majd később le is feküdt. Elaludt.

Bár még csak kora délután volt, úgy három-négy óra körül, mélyen elaludt. Azonban álmában is foglalkoztatta az, amit az apja írt le neki abban a „könyvben”.

„Vajon miért volt olyan fontos az öregnek az a bizonyos családfakutatás? Náluk nem volt jellemző az ilyesmi.”

De most már soha nem is fogja megtudni. Áron úr ugyanis már nem volt az élők sorában. Élhetett volna pedig, de - lelőtték. Ez is furcsa volt, egy ismert bankárt nem szoktak csak úgy az utcán lelőni, mint egy maffiavezért. Vagy talán lettek, lehettek volna kapcsolatai a szervezett alvilággal? Így visszagondolva, Adél nem tartotta valószínűnek. Még álmában sem. Zilbermann Áron élete nyitott könyv volt mindenki számára. Kivéve a pénzügyi manővereit,

mert azt csak a fejében zongorázta végig, s nem avatott be senkit. De még ott sem volt helye a szervezett bűnözésnek, mert egész egyszerűen mindent egyedül csinált. Annyira nem bízott senkiben, hogy az igazán fontos manővereibe még a lányát se avatta be. „Vagy mást esetleg igen?”

Adél tehát aludt, csak úgy felöltözve, ahogy megérkezett, s egy idő után még álmodni is kezdett. Álmában kisimultak az arcán a fáradt vonások, s akkor már senki nem gondolta volna ötven fölöttinek, inkább tíz évvel fiatalabbnak.

De úgy látszik, az irigy természet nem akarta hagyni, hogy kipihenje magát, mert egyszer csak éles szúrás érzett az alhasában. Erre felébredt. De a szúrás már elmúlt. Ahogy jött, el is tűnt. Adél egyébként meg volt már szokva az ilyen fájdalmakkal. Évekkel azelőtt méhnyakrákja volt, s bár Amerikában kigyógyították belőle, hála az Áron úr vagyona számára elérhető legmodernebb gyógyszereknek, de az orvosok figyelmeztették, hogy ilyen érzései azért lehetnek még, ha nem is sűrűn, mert valami összenövés maradt a kezelés után, és bizonyos mozdulatokra, vagy akár anélkül is, érezhet hasonlót, amikor megfeszülnek.

Ha már felébredt, akkor fel is ült. Mivel pedig álmában is az apja könyve foglalkoztatta a képzeletét, ébren is azon kezdett el gondolkozni. Vagyis, hogy hogyan tovább?

Könnyű lenne, ha Csemete még élne! De a régi szerelme egy szomorú februári délután önként eldobta magától az életet. Adél sejtette azt is, hogy mi volt ennek az oka. Valami nagyon rég elgennyesedett seb volt az öreg doki lelkében, valami olyan fájás, amit a nevelt lánya okozott, s amit az egy idő után már nem bírt, inkább a halált választotta. „No, azóta már a nevelt lány is meghalt” - fűzte tovább Adél a gondolatmenetet. De ez a gondolat nem vezetett sehova. Elmúlt minden és majdnem mindenki, aki akár csak egy kicsit is segíthetett volna.

Akkoriban Adél írt Nemvalóéknak, nem tudván a Csemete öngyilkosságáról, de nem válaszoltak. Erre gondolta Áron úr, hogy esetleg nagyon nagyképűek lettek időközben. De Adél sejtette, hogy nem így volt. Csak szerették a dokit, s úgy gondolkoztak, hogy ha akkor Adél mellette lett volna, akkor mindez nem történt volna meg. Mondom: sejtette. Mert azóta senkivel nem beszélt ezekről a dolgokról. Bár lehetséges, hogy a költőnek igaza volt. Persze, az is lehetséges, hogy egész másért húzták fel az orrukát, s Adél arról egyszerűen nem tudott, mert nem is tudhatott. Vigyázóvár, akármilyen megyeszékhely is, bizonyos tekintetben még ma is csak egy fülledt levegőjű kisváros. Csak éppen - felduzzasztva. De az a felduzzasztás olyan emberekkel történt, akik még ma is idegen testet alkotnak a régi emberekhez képest. Hát így maradt meg az a bizonyos kisváros a nagyvárosban.

Mindezek az események több mint egy évvel azelőtt zajlottak, s Adél igazából nem is nagyon tudott rájuk figyelni. Mivel éppen akkoriban intenzív kezelése folyt. A Csemete haláláról is mástól értesült és később.

Most pedig itt van, egy olyan megoldandó problémával, amely őt nem is érdekli igazából, s ha nem az apja kérte volna, hagyná is az egészet. Hiszen nem használ senkinek. Minek az olyan régmúltat megbolygatni?

Persze az sem kizárt, hogy pontosan abban a régmúltban tették le valakik annak a híres Zilbermann vagyonnak az alapjait, s Áron urat talán éppen ilyen vonatkozásban érdekelte. Csak éppen nem merte nyíltan leírni, mert hátha idegen kézbe kerül az a könyv? Így mindenestre sokkal érthetőbb lett volna. „Vajon kiket, hány embert kellett megölni vagy megöletni abban a vad korban ahhoz, hogy annak a vagyonnak az alapjai összeálljanak? Vagy lehet, hogy Áron úr valóban érezte azt a bizonyos lelki kettősséget, s valami betegségre gyanakodott? Skizofréniára például? Ez sem lehetetlen.”

Az intenzív és céltalan gondolkozás kifárasztotta a nőt és megint elaludt. De ezúttal nagyon kellemetlen álma volt. Mintha akasztani vinnék. Még érezte is a kötélt szorítását a nyakán. Egyre jobban szorította, annyira, hogy megint felébredt tőle. Hát, a kis kabátkája akadt össze az ágyra terített valamivel, az tekeredett a nyakára s szorította úgy. Pedig az utolsó álombeli pillanatában határozottan tudta, hogy a hóhér jelt adott a pribékjeinek, hogy húzzák már fel arra a vastag ágra, s akkor egy szerzetes kinézésű alak jelt adott, hogy eresszék le. Arra ébredt fel. De ébren is emlékezett a szerzetesre. Vékony, nyamvadt kis alak volt, de úgy tűnt, parancsoláshoz van szokva.

Adél határozottan örült, hogy nem hagyta, hogy álmában felakasszák. Ettől aztán el is nevette magát.

„Hát persze! Csemete járt az eszében, s azért álmodott éppen akasztásról!” De legbelül tudta, hogy ez nem éppen ilyen egyszerű.

Három ember találkozása

Olyan felhős, borongós őszi idő volt.

A rövid fűvön, úgy látszik, a juhok lelegelték, a Székesfehérvárról Buda felé menő úton egy szekér közlekedett. Nem az az újmódi, könnyű fajta, amit a magyar alföldön találunk ki, s most leginkább a husziták használtak, hanem a régi, nehézkes. Aminek még nem volt a négy kereke mellett egy ötödik is, vízszintesen, és amelyik a könnyebb fordulást szolgálta. A szekérben egy nyurga, vékony férfi ült. A bakon egyszerűen öltözött kocsis, a szekér mellett két megtermett fiatalember, vastag botokkal felfegyverkezve. A szekér utasa is eléggé fiatal volt még. Harmincas lehetett. A ruházatán neki sem volt semmi hivalkodó, egyszerű, dísz nélkül való köpeny, amely meleget tartani volt hivatva, mint hogy az idő kezdett hideg lenni. A lábán csizma, azok színe fekete, nem díszes az sem. Az utasnak ezenkívül egy fekete, fejéhez simuló sapka egészítette ki a ruházatát, amely egyrészt a rövidre nyírt vörös haját, s természetesen az alatta levő szeplőkkel ékes fejet védte a hidegtől, másrészt pedig a viselője vallását is jelezte, mutatván, hogy viselője - zsidó. Minthogy azonban a díszek hiányán kívül minden darab jó minőséget mutatott rajta. A felületes szemlélő is megállapíthatta, hogy az utas nem tartozik a falusi kiskereskedők táborába.

Utasunk nem sietett. Inkább mintha ráérősen utazgatott volna. Ámbár, az útiránya valószínűleg az ország fővárosa lehetett.

Mindezekon kívül valami kettősség is észrevehető volt a férfiú arckifejezésén. Igaz, inkább csak akkor, ha az ember figyelmesen nézte. Valami olyasmi, ami egyszerre mutatott bátorságot, magabiztosságot, de féltékenységet is. Céltudatosság és meghunyászkodás volt egyszerre a tekintetében. De, mondom, ezt csak a figyelmes szemlélő vehette észre.

Nem messze onnan egy másik szekér is közeledett. Ezen a szekéren a kocsison kívül szintén csak egyetlen ember ült. De az, mint a barna csuha bizonyította, szerzetes volt.

Ferences szerzetesek általában ritkán ültek járműre, ha utaztak. Inkább szerettek gyalog járni, amelyre szegénységi fogadalmuk is kötelezte őket. Egyetlen dolog lehetett az, amely a mi szerzetesünket szekérre kényszerítette. A sietség. A szerzetes szekere mellett egyébként nem lovagoltak fegyveres kísérők. Ha egyáltalán fegyvernek lehet tekinteni azokat a fustélyokat is, amelyek a fiatal zsidó kereskedő „védelmezőinek” a keze ügyében voltak.

Hát ez a szerzetes nem tartott védelmezőket a szekere mellett. Úgy lehet, bátor volt, de talán nem is volt semmi megvédenivalója. Pedig maga a szerzetes még a kereskedőnél is vékonyabb ember volt, s emellett alacsony termetű is. Az arcán eltökéltség látszott, de emellett valami olthatatlan kíváncsiság is. A szeme folyton járt, mindent igyekezett megfigyelni, s ha már egyszer megfigyelte, minél hamarabb igyekezett következtetést is levonni a látottakból.

Látható volt, hogy a két szekér rövidesen találkozni fog.

Ha azonban valaki magasról, mondjuk egy hegy tetejéről, figyelte volna, akkor egy lovagot is láthatott volna, ki az ellenkező oldalról, tehát napnyugat felől közeledett. Ennek a lovagnak is csak egyetlen kísérője volt, egy siheder legényke. Ők azonban, mind a ketten gondosan öltözöttek voltak. Emellett valamennyire siettek is. Úgy nézett ki tehát, hogy mindhárman találkozni fognak az út egy bizonyos, előre még nem ismert pontján.

A helyzet azonban mégis úgy alakult, hogy a három utas - mert a lovag ifjú fegyverhordozójával együtt volt utasnak számítható, miként a másik kettőnek is kísérői, illetve a szerzetes kocsisa nem volt külön utasnak tekinthető - nem egyszerre ért a találkozási ponthoz. Éppen az, aki sietett, vagyis a lovag érkezett a többiekénél később.

Ideje, hogy őt is szemügyre vegyük legalább valamennyire.

Első ránézésre inkább szegényebb, mint gazdag lovnak tűnt. Kistermetű lovon ült, nem a nagy, főleg páncélos lovagok számára kitenyészített paripán. Nem is volt rajta látható páncél, inkább valami bőrruha, olyan, ami a tatárbetörések után, s azoktól eltanulva vált divatossá. Oldalán kard függött, és egy kisméretű számszerű. Kard volt a legényke oldalán is, aki ezenkívül még egy afféle alabárdhoz hasonló hosszúnyelű fegyvert is cipelt utána. Amit kopjának, lándzsának is lehetett használni, attól függően, hogy gazdája lovagi tornán vagy komoly harcban vett részt.

Én magam, e sorok írója, amikor először láttam közelről alabárdot, a legelső gondolatommal azt a kifejezést kockáztattam meg, hogy az lehet a középkorból ismert fegyverek közül a lehető legkevésbé funkcionális. Inkább dísznek használhatónak hittem, mint valódi fegyvernek. Később azonban fokozatosan megváltozott ez az elhamarkodott véleményem, s beláttam, hogy a középkorban, amikor még puska és pisztoly nem volt, vagy legalább is a ritkaságok közé tartozott, igen jó szolgálatot tehetett ez a fegyver olyan gazda kezében, aki igazán értett hozzá. Csak hát, valóban évek hosszú során át kellett tanulni a használatát, s még azután is állandó edzést kívánt.

Ez a mi lovagunk, úgy tűnik, igen bízott a fegyvereiben, mert látható fegyvere egyéb nem volt. Igaz, mindez a meglepetéseket egy esetleges harcban egyáltalán nem zárta ki.

A lovag tehát még sietett is egy kicsit, s csak akkor állt meg fülelni, amikor eléggé közelről különös hangokat hallott, vagy hallani vélte.

Női hang volt, s egy kisebb talajemelkedésen túlról hallatszott. Igen gyászos volt egyébként. Valahogy így hangzott:

- Jaj, Béla!

Azután megint, hosszabban:

- Jaaaaaj, Béla!

És így tovább, egy rövid, egy hosszú, mintha valamilyen rendszer szerint jajgatott volna. De szinte vég nélkül...

A lovag, anélkül is kíváncsi volt, de a segítség kötelezettségét is megfogadta valamikor, tehát arrafelé fordította a lovát, amerről a hangokat vélte jönni.

Valóban arról is jöttek. Aránylag fiatal, erőteljes nő volt a jajgató, fekvő vitéznek látszó férfi fölött sírt ilyen módon.

A mi lovagunk leszállott a lováról, s közelebb lépett, hogy hátha segíthetne valamiben. Ám első látásra úgy tűnt, hogy itt már késő a segítség. A fekvő vitéznek egy tör nyele állt ki a melléből, bizony halottnak látszott. De azért a lovag mégis közelebb ment. Tapasztalt már olyasmit harcos előéletében, hogy valaki sebesüléstől elájul, de később magához tért. Ilyenkor, ha gyors volt a segítség, néha meg lehetett menteni.

A nő a közeledő férfi láttára ijedten elrebbent. Talán rablólovagnak hitte? Ezzel viszont helyet biztosított a mi harcosunknak, hogy a fekvő fölé hajoljon. És valóban, mintha gyenge lélegzetet érzett volna amikor közvetlenül az arca fölött volt. Megtapintotta. Nem volt se hideg, se merev. „Bizony, ez él!”

- Mióta vagy itt, asszonyom?

- Valami félórája lehet - rebegte a nő alig hallhatóan.

- Akkor a férjed még él. Csak gyors segítség kellene neki. Gábor fiam - fordult a legénykéhez -, kapjál lóra gyorsan (időközben ő is lóról szállott, mintegy parancsot várva) és nyargaljál izibe a fogadóhoz! De egyik lábad itt, a másik meg ott! Még mindig nem mentél el segítségért? Arra ni, te legény! - mutatott abba az irányba, amelyikbe egyébként is igyekeztek.

- Nem a férjem, a bátyám - suttogta a nő meghatottan.

- Jó! Ez most nem is számít. Csak jöjjön hamar legalább két ember segíteni!

Azalatt, míg a lovagnak ilyen emberbaráti ténykedése folyt, a másik két szekér is összehalmozott. Nagyjából az említett fogadó előtt. De hiszen oda is igyekeztek mindhárman, ha éppenséggel különböző célokkal is.

A fogadó nem volt nagy. Nagyjából akkora lehetett, mint a tizenkilencedik században egy kisebb csárda. Úgy is neveztem volna, csak hogy abban az időben, amelyben történetünk játszódik, a „csárda” szó még nem nyert létjogosultságot a magyar nyelvben.

A szerzetes szekere érkezett elsőnek. Az ormótlan alkotmány nagy nehezen fordult be az épület előtti térre. Ekkor érkezett a zsidó szekere is. A barát már leszállt a szekérről és éppen az elgémberedett végtagjait nyújtogatta. Jól megnézte a másik utast. Mindjárt látta is, hogy kivel van dolga. A nyurga férfiú egyébként tisztelettel köszöntötte az egyházi férfiút.

- Hát te ki vagy? - mordult fel a barát.

- Tóbiás vagyok, tisztelendő uram.

- És ki fia-borja lennél?

- Kereskedő vagyok uram, az „Ezüstember” fia.

Ezt némi büszkeséggel mondta. És valóban, a szerzetes mintha tudni vélte volna, kiről is van szó.

- Az Ezüstemberé? Na, jól van. Aztán rendesen viselkedjél!

Ekkor ért oda a legényke, s már messziről kiabált:

- Jaj, uraim! Jöjjenek gyorsan! Sebesült vitéz van itt nem messze! Segítség kéne!

A két utas egyszerre adott parancsot a kocsisának, hogy fogjanak ki egy lovat. Aztán felpattantak mindketten, s eliramodtak a legényke után. A barát ugyan sandán megnézte, hogy hogyan is ül a zsidó a lovon, de biz' abban semmi kivetnivalót nem talált.

Mire a sebesülthöz értek, annak már ruhákból rögtönzött párnán volt a feje. Már pislogott is. A mi lovagunk meg állt mellette, s nézte, mit segíthetne még.

- De húzd ki már egyszer azt a kést! Hiszen látod, hogy nem fog meghalni. Alig van vér!

- Mért nem húzza ki tisztelendő atyám? - vágott vissza a lovag - Biztos jobban ért hozzá!

- Az egyház, fiam, irtózik a vértől!

De mosolygott is hozzá. Majd a másik utashoz fordult:

- Na zsidó, most hasznossá teheted magadat! Értesz a füvekhez?

- Értek uram, s megyek is szedni.

- De aztán semmi boszorkányság ne legyen benne! - rikkantott még utána a barát. Úgy látszik, ilyen volt a humora.

Nemsokára vissza is jött a másik utas a füvekkel. Már sorolta is:

- Ezzel, ami a balkezemben van, a sebet kell betakarni, hogy jobban gyógyuljon. Ezt a másikat pedig forró vízbe kell tenni és benne hagyni addig, amíg barna nem lesz a leve. Azután megítatni, hogy erőre kapjon.

- Persze, biztos keserű mint az epe - kotnyeleskedett megint a barát.

- Hát csak akad egy kis méz abban a fogadóban...

Közben lassan mendégéltek, hogy a sebesült is lépést tudjon tartani velük. Biz az szédelgett eleinte, de aztán a lassú mozgás mintha helyrehozta volna. Már látszott a fogadó is. De nem ám csak látszott, de hallatszott is. Mert olyan veszekedés, verekedés hallatszott bentről, mintha az ördögök tanyáztak volna benne.

A három utas egymásra nézett. Mégis a sebesült szólalt meg legelőbb. Miután leültették valami buckára.

- Rablók. Nekem is velük gyűlt meg a bajom.

- Jó sokan lehetnek!

Ezt meg a lovag mondta.

Egy darabig csak álltak, nem nagyon tudván, hogy mi tévők legyenek ilyen, hallhatóan nagy túlerővel szemben, míg egyszer egyiknek, talán a pap volt, eszébe jutottak a kocsisok. S a szolgák.

- Ezeket elkapták! - vakarta a fejét a barát.

- Nem kéne hagyni! - vélekedett a lovag.

Ám de ekkor odabent a lárma a tetőfokára hágott. Ordítózás, dobkolás hallatszott bentől, s mind hangosabban az: „Ég a ház!”

A kalmár ekkor elvigyorodott, s vidáman feltartotta az egyik ujját.

- Nem mindet kapták el!

A házban levők pedig futottak kifelé, ahogy csak bírtak, útjuk közben is tovább ordítózva, hogy „ég a ház!”

Valami tizenkét, tizenhárom marcona ember dült kifelé a házból, rohanvást.

- De most aztán, kard ki kard! - kiáltotta a lovag, s maga járt elől jó példával.

A pap s a kereskedő is követték a példát. Ugyan eleinte igen figyeltek a másokra, de megnyugodva látták, hogy a másik sincs puliszkából. A pap ugyan erőst finomkodó mozdulatokkal forgatta a hosszú, vékony kardot, látszott rajta az olasz mesterek tanítása. Ám a vágásai ellen nem lehetett kifogás. A kalmár viszont épp ellenkezőleg, egy óriási kétkezes kardot rángatott elő a kaftánja alól, s ahová sújtott, ott másnak már nem maradt munka.

Csak a székely lovag nem mutatott különösebb harci kedvet. Egykedvűen vagdalkozott, nem is annyira támadt, mint inkább védekezett. Mintha kímélte volna az ellenfelei életét, amikor sebet adott, akkor is törekedve arra, hogy az minél kisebb legyen, inkább

félelmet akart kelteni, mint halált osztani. Mégis előle szaladtak meg az ellenfelek, meglátva benne az eltökélt erőt.

Meg is elégtették a haramiák a kétes dicsőséget hamar, s aki épen maradt, futott a hátsó udvar felé. Lovaik lehettek ott, mert hamarosan távolodó dobogás hallatszott. A mi utasaink először is a szolgák után néztek. Biz azok megvoltak hiánytalanul, csak éppen megkötözve. Az idő lehetett rövid, mert meg se kínozták egyiket se. Előkerült később a kereskedő szabadon maradt szolgája is egy kamrából, ahova hirtelenében elbújt. Persze, hogy ő okozta a tüzet, amely eddig már el is aludt.

- Igen - szólt a gazdája -, mindegyik szolgáltnak meg kell tanulnia rövid úton tüzet okozni, de úgy, hogy az ne gyújtsa fel a házat, s mégis eléggé ijesztő legyen. Mint ez is itt most.

- Talán ennénk valamit a torna után! - mondta erre a lovag.

Az „ennénk” szóra a vendéglős is előkerült a segítőivel, akit először jól leszidtak az utasok, hogy mi dolog ez, talán a rablók fogadásává lett?

Az szabadkozott, hogy nem tudhatta, kifélék azok a népek, neki senki se mondta. Az ő kötelessége az utasok kiszolgálása. A pap ugyan morgott egy kicsit, olyanformán, hogy: „na hiszen, kerülsz te még a kezembe”, de ez már inkább tréfa volt, mint komoly fenyegetés.

Aztán a fehér (bocsánat! borfoltos) asztal mellett szóba is elegyedtek egymással a mi utasaink. A szerzetes kezdte.

- Na zsidó, most már akár ne is mondj egy szót se, mert tudom, hogy kiféle ember vagy.

A másik csak úgy a bajusza alatt morgott hozzá, hogy:

- Azért nem bánnám, ha nem mondanád el senki fiának!

- Ne félj, ember! Különb titkokat is megőriztem már én, de meg most már akár kiabálhatnád is. Senki nem bántana a családod múltja miatt. Ebben az országban legalább is nem. De hát, tudjátok, nekem éppen az a dolgom ezen a földi világon, hogy mindent tudjak, s akkor ítélek. Így is nevezik a mi rendünket, hogy „obszerváns”. Mert mindent meg kell figyelnünk. De ha már itt tartunk, s véletlenül összetalálkoztunk, talán meg is tudhatnánk egymásról ezt-azt. Ha nem titok. Az én nevem például Jakab testvér. Vagy Jakab mester, ahogy tetszik. A bosnyák királytól jövök, s Csehországba tartok. Csak még egy kicsinyég itt is maradok, király urunk hívására. És ti, uraim?

- Én székely vagyok atyám. Káli Bertalan lovag, szolgálatodra. Talán dicsekedhetek azzal, hogy Tar Lőrincz urat a barátomnak mondhatom. Most éppen az ő hívására jövök. Somogyországban van dolga, éppenséggel Kaposvárott, s mint régebben megtörtént már, a segítségemet kérte.

- No, lovag úr, akkor nem is kérdezősködöm tovább. Ha Lőrinc úr benne van, akkor minden bizonnyal titkos a küldetés.

A székely csak bólogatott erre. Nem szólt.

- Én meg Oláh Béla vagyok - szólt a sebesült vitéz. - Diófási Oláh Béla, ha a teljes nevemet kérdeitek. Ez az asszonyka pedig a nőtestvérem, Erzsébet asszony. Özvegy. Az urát táborita haramiák ölték meg. Mint ezek is, akik itt voltak. Ha éppen pont nem ugyanazok. Mert őket üldöztem, de túlerőben voltak. Jószerencse, hogy nem ölték meg, s e szegény Erzsikét el nem rabolták. Már most akár haza is mehetünk, mert alig hinném, hogy még egyszer a házunkra mernének törni.

A kalmár csak hallgatott, de egy idő után elunta, s megszólalt ő is.

- A nevemet már tudjátok. Éppen Budára igyekszem, ahol királyné asszonyunk az udvartartását kívánja megújítani. Hát megyek, hogy rendelhessen egyet s mást, amit majd leszállítunk neki.

Ilyen világ volt az Úr 1420-adik esztendejében. Északon, a csehek földjéről huszita háború kezdődött éppen, délen az olasz háború még nem ért véget, a nemesség jókora része még mindig prűszkölt Zsigmond királyra, még attól sem riadtak vissza, hogy házasságtöréssel gyanúsítsák meg a fiatal királynét. A király, mit tehetett mást, elküldte magától a feleségét, színleg büntetésből, a valóságban pedig azért, hogy minél jobban védve legyen azoktól a zsványoktól, akik egyként fenték a fogukat a királyra s a királynéra. Mi sem bizonyítja ezt ékebben, mint az a tény, hogy a kicsi királynét éppen Váradra „száműzte” a király, abba a városba, amelyet maga is szeretett, és ahova később saját magát is eltemettetni kívánta.

Még szerencse, hogy legalább a török békén volt, ha nem egyéb, átmenetileg. Bajazid szultán, a „Villám” tizenhét éve halott, a Török Birodalomban a nagy szultán váratlan halálát kisebb fejtelenség követte. Murád, az éppen regnáló szultán erőskezü volt ugyan, de azt az erős kezét egyelőre a birodalom belső ügyeinek rendbehozására kellett használnia.

Azért, abban, hogy Bajazid élete végén testvérháborúba kényszerült a sánta Timurral, s fogságban halt meg, nos ebben a Zsigmond király fő kémjének, Lőrinc úrnak is vastagon benne volt a keze. Tudta ezt mindenki, aki benne volt az események sűrűjében, s várta is, hogy a török mikor fog visszaütni.

A mi három utasunk közül a kalmárnak volt a legsietősebb a dolga, a száműzetésből éppen hazatért szépséges királynét nem illett megvárakoztatni. Ám az ebéd végén, éppen a pap (maga is fiatal ember volt) érdekes felvetést tett. A boroskupa mellett, amely, tudvalevő, megoldja az emberek nyelvét.

- Nos, urak, lehet, hogy soha nem fogjuk már látni egymást. Talán úgy hozza a kötelesség, hogy nem találkozunk többet. Ám javaslom, hogy ennek a kis kalandnak az emlékére, ha valamelyikünk bajba kerülne, de még üzenni tud a többi közül valamelyiknek, hát az, aki még olyan állapotban van, hogy megteheti, igyekezzen segíteni a bajba jutottat! Ez különben a lovagi fogadalomnak is része. Tudomásom szerint. Hát dolgozzunk ki egy olyan jelrendszert, amelyről nagy távolságból is egymásra ismerünk! Higgyétek el, mindenikünknek csak hasznára válhat!

Ezután a négy férfiú, a három utas s a sebesült összesúgott az asztal fölött. Hogy mit beszéltek nagy halkan, azt senki meg nem tudta, mert még Erzsébet asszonynak a füleit sem engedték közel magukhoz. Pedig szép fülei voltak neki.....

A folyó

Öreg este volt már, amikor Adél megint felriadt.

Hát, belealudt az apja könyvének az olvasásába. És hogy miket álmodott össze... Persze mindez az apja könyvében le is volt írva. Nem csoda, hogy megelevenedett előtte a történet. És minderre ráadásul az egyik embernek éppen olyan volt a neve, mint annak, akihez irányították. Mert Nemvalóékhoz nem akart már fordulni. Egyszer írt nekik, akkor, amikor még nem tudott semmit a Csemete haláláról, csak kereste, hogy hol, merre lehet? De nem kapott semmiféle választ. Csak nem éppen tőle féltették az emlékét?

Mindegy. Na, most megálmodta azt az embert, akihez küldték. A Gazdát. Mert majdnem minden ismerőse így nevezte. És őt is Káli Bertalannak nevezték.

Adél nem tudta, nem is tudhatta, nem volt honnan, hogy a Káli családban, talán évszázadok óta, az első fiúgyermeknek B betűvel kezdődő nevet adnak. Talán éppen annak az ősnek a tiszteletére, aki valamikor régen viselte ezt a nevet.

Hanem a legfurcsább mégis a vége volt annak az álomnak. Nem is volt semmi összefüggése az azelőtti résszel. Igaz, a közönséges, normális álomban ugyanez rendszeresen megesik.

Hát, azt álmodta Adél, hogy ő voltaképpen egy folyó. Vagy talán inkább belőle árad az a folyó? Nem, inkább befele folyt, belé. A folyónak a vize pedig zavaros volt és fekete. És nem egyetlen mederben folyt, hanem elágazott, aztán megint egyesültek némelyik ágai, majd megint különváltak.

Arra tisztán emlékezett, hogy a két legnagyobb ág valami szigetet folyt közre, és mintha támadták volna azt a szigetet.

De a sziget úgy látszik erős és ellenálló volt, mert a fekete víz csak csapdosta a partjait, csak hullámozott körülötte, de a part ellenállt. Aztán a folyó színe vörösre változott. Nem vörösré, hanem világosabbra, inkább olyan lett, mint a tűzláng.

És akkor erősebb lett a szigetnél. És nagyokat harapott ki a partból.

Adél kíváncsi lett volna, hogy hogyan végződött a folyónak és a partnak a küzdelme, de felébredt.

„Na, most már soha nem fogom megtudni!”

De valahogyan tudta, valami sötét, misztikus módon, hogy annak a harcnak a kimenetele az ő életét befolyásolni fogja. És azt is sejtette, hogy nem a víz képezi ezúttal a jó erőt.

Amikor felébredt, ismét érezte azt a kellemetlen szúrást a hasában. Most is csak egyetlen pillanatig tartott.

„Ohó! Hát innen vannak azok a buta álmok! De hiszen akkor nincs is semmi jelentőségük! Csak az összenövés az oka. Azért múlhatna már! Elvégre valami ilyesmit ígért az az amerikai orvos. Igaz, ő néhány hónaptól néhány évig mondta.”

A gazdával való találkozás első pillanatban csalódást okozott. Az édesapja úgy beszélt róla, mint valami különleges emberpéldányról. Ezzel szemben, nem volt impozáns. Egy cseppet sem. Az átlagosnál alacsonyabb volt és a legnagyobb jóindulattal sem lehetett szép férfinak nevezni. Ezen a látványon még rontott is az, hogy borotvátlan volt. Valami két- vagy háromnapos szakáll éktelenkedett rajta.

De aztán megszólalt és meglehetősen hamar jelentéktelenné törpült az előnytelen kinézés. A hangja behízelt volt, zengő, és mégis kifejező, nem úgy, mint sokaké, akik ha beszélnek, megittasodnak a saját hangjuktól és szavalni kezdenek.

- Szóval: a család - mondta a miklósfalvi polgármester, amikor a könyvből a neki megmutatott részleteket elolvasta. - És tulajdonképpen miért is olyan fontos ez?

- Igazából apámnak volt fontos.

- És hol van édesapád?

- Meghalt.

A gazda bólogatott, mintha érteni vélne. De Adél tudta, hogy nem érti, hát elmagyarázta neki, hogy érezte Áron úr élete utolsó részében azt, mintha két ember volna benne, s miért zavarta ez őt, s féltette a lányát egy hasonló jelenségtől, mivel az nála is csak meglelt korában jelentkezett. És elmondta azt is, hogy hogyan halt meg Zilbermann Áron. Hogy lelőtték. Az utcán, miközben a bankja előtt épp kiszállt a kocsijából. Mint egy maffiózót.

- És nem lehetséges az, hogy tényleg voltak „olyan” kapcsolatai?

- Az attól függ, hogy mit értesz ezalatt? Olyan kapcsolatai voltaképpen minden bankárnak vannak. A szervezett bűnözés vezető rétege gazdag emberekből áll, hát normális, hogy szükségük van bankra. De ezért még tudomásom szerint senki sem lőttek le. Ellenkezőleg! Inkább igyekeztek minél inkább életben tartani. Valami lappanghat itt, de nem hiszem, hogy közvetlen kapcsolata lehet azokkal a régi dolgokkal.

- Hát igen. De bocsáss meg, ezt meg kellett kérdeznem. Hogy tisztábban lássunk. Ha viszont így van, ahogy mondod, és ahogy itt le van írva, akkor egy kicsit bonyolultabb lesz kibogozni. Nem tudnál egy néhány napig ittmaradni nálam/nálunk?

A polgármester nagyjából az ötvenes éveinek a felénél járhatott, tehát Adélnál valamivel, úgy hat-hét évvel lehetett idősebb. Az idő szerint nem volt nős, bár az elvált felesége néha meglátogatta, s máskor meg ő az asszonyt. Furcsa, szomorú élete volt egyébként, elég sok szenvedéssel a háta mögött, ami az arckifejezésének meghatározó vonása is lett. S amit Adél első pillantásra kiszúrt.

- Hmm - morfondírozott a gazda -, Zilbermann Áron. Nem véletlenül a Sternberg Baba lányának volt a férje?

- De bizony igen.

- Még él az édesanyád?

- Él bizony. Hízik és butul.

Adél szemmel láthatólag nem volt valami nagy véleménynyel nőnemű felmenőjéről.

- Ismertem. Szép nő volt valamikor. Ám igazán különös az édesanyja volt. A nagymamád. Egészen különleges életerő volt benne. Te tudtad, hogy megjárta a koncentrációs tábort annak idején? Erről Halmi Géza professzor tudna igazából mesélni. De gondolom, nem igazán erre vagy kíváncsi.

- Hát... nem.

- Na! Akkor itt tudsz maradni? Remélem, nem félsz egy magányos férfival egy lakásban...

- Nem. Igaz, ma nem éppen így készültem. De ha nem okoz gondot, holnap visszajöhetek.

- Nem. Dehogyan is okoz. És holnap megkezdjük a bűvárkodást a régi emlékek között. Addig előkerítem, amit tudok. Te tudtad azt, hogy én is bankár családból származom? Na, akkor

holnap! - mondta még a gazda, mert látta, hogy a látogatója fészkelődik, lehet, hogy menne már.

Aztán, ahogy ígérte is, rögtön az Adél távozása után előkereste azt, amit még megőrzött az első Káli Bertalanról az írott családi emlékezet. Azok a régi lapok, papírfecnik még az apjától, Bertoldtól maradtak meg. Némelyikük valóban nagyon régi volt. Másokat meg történész ismerősök ástak elő innen-onnan, könyv- és levéltárakból. Baráti szívességekért cserébe.

„Na, itt van mindjárt ez a dolog a királynéval!” - dűnnyögött a gazda.

„Ebben valami zsidó kereskedőről is szó van. Lehet, hogy éppen ő lesz az, akit ez a lány keres.”

Egy félig ismert történet vége

- Mármost urak, én azt ajánlanám, hogy ne menjünk mi Budára, sem pedig a csehekhez, mert nem ott van a mi jövőnk! Hanem gyertek el az én szerény birtokomra s ott, Erzsi asszony főztjén felüdülve, s a pincéim jó borain felvidulva, megtárgyaljuk a további tennivalókat. Te ugyebár, lovag uram Tar Lőrinc fiát, Rupert urat akarod felkeresni, mert ő kért arra, hogy keresd fel. Te meg, tisztelendő atyám, a husziták ellen kívánsz küzdeni, ahogy fogadalmad előírja. No, legyetek nyugodtak, én tudom, hogy hol van Rupert úr, s találkozni fogunk vele! Ami pedig a huszitákat illeti, hát ők mindenhol ott vannak. Ám láttatok is a saját szemetekkel.

Mindezt Oláh Béla uram mondta el egyszuszra. Mivel pedig mindnyájan fáradtak voltak, elfogadták az invitálást, hogy a közeli birtokon kipihenjék magukat. Hiszen hasznukat se veszi se király, se királyné, ha alszanak el a nyeregben. És még hozzátette:

- A fogadásra és legényeire bízunk, hogy a sebesülteket lássák el! Szerintem már hozzá is fogtak. Ne szólj közbe, atyám, tudom, mit akarsz mondani, de az ellenség is ember. És nem olyan időket élünk, hogy keresztény vért pazaroljunk, akármilyen legyen is az a keresztény. Csak azt sajnálom, hogy annak a kalmárnak olyan sietős volt. Csak a szeke-rét hagyta itt. Nem is csoda, elég gyatra tákolmány volt, a huszitáknak jobb van. Hát ő idejében az udvarban kell legyen, ezt megértjük.

Hát így történt, hogy a másnap reggel már az Oláh uram birtokán érte őket, nyugodalmas éjszaka után, jól kipihent állapotban.

Lassan hidegre változott az idő. Először dér csapódott a sárgult fűszálakra, majd az első hó is lehullott. Egy reggel aztán Béla vitéz azzal a hírrel lepte meg a társait, hogy ideje útra kelniük. Valami hírt kaphatott azelőtt való este, mert még siettette is őket.

- Holicsba megyünk!

Ott pedig hideg várta őket, hát meleg ruhát is kellett öltetniök. A székely lovagnak volt igazából jó dolga, mert ő megszokta otthon a hideget s a hegyeket. Ám a havas, fagyott úton jobban ment a lovaglás, mint az őszi latyakban. Még csak egy helyen álltak meg, egy faluban, ezt is Béla kérte tőlük, azzal érvelt, hogy fontos. Hát fontos is volt.

Egy nagyobb udvarházhoz értek, ott kopogtattak szállásért. Egyelőre nagyobb terembe vezették őket, ahol Bertalan ismerőst talált. Egy apród, vagy fiatalabb fegyverhordozó volt az, akit szívélyesen, mint „Rupert barátom!” üdvözölt. Lőrinc úrnak, a Zsigmond király fő kémjének a fia volt a fiatalember. Félre is vonta mindjárt Bertalan lovagot, de csak kis időre.

- Megint látták! - mondta neki halkan. És közben eléggé aggódó volt az arca.

- Mikor?

- Tegnap este. Alkonyatkor.

- Nem lehet tévedés?

- Sajnos alig hinném. Hol találsz még egy olyan nőt, aki férfi módra üli meg a lovat? Az arca is hasonlított, amennyire a sötétedésben látni lehetett. De hát ki is lehetett volna más? A társaid megbízhatóak?

- Eddig még annak bizonyultak. Bár még csak rövid ideje ismerjük egymást - válaszolta a székelly.

Akkor aztán bemutatta őket a teremben még tartózkodó két úrnak. Megtudták, hogy az egyikük nem volt más, mint Cillei Hermann úr, a király apósa, egyike a híres Sárkány Rend alapítóinak. A másik a helybeli földesúr volt. A két férfi éppen sakkcsatát vívott egymással. Ám Hermann úr félbeszakította a játékot - valóságos csata volt az igazából -, hogy egy néhány szót váltson az érkezetekkel.

A papot, úgy látszik, hírből már ismerte, ugyanúgy a székelly lovagot is, de szintén csak hírből. Alighanem Rupert, vagy még inkább az apja hívhatta fel a figyelmét rá. Ám Béla vitézt mint régi ismerőst üdvözölte. Aztán azt mondta nekik:

- Jó, hogy jöttetek, urak! Alighanem éppen Isten küldött titeket erre! Mert tudjátok meg, hogy elég nagy a gondunk. Csak remélni tudom, hogy ti majd segíteni tudtok a megoldásában. Az meg nagyon is jó, hogy ismeretlenek vagytok a vidéken, mert így legalább az ellenségünk nem tudhatja, és ne is tudja meg idő előtt, hogy honnan várhatja a csapást. Mert én azért meg vagyok győződve, hogy kívülről jön az az ellenség.

Bertalan meg a pap láthatólag nem értették, miről is van szó. Így csak bólogattak, jelölve annak, hogy figyelnek. Ám Hermann úr nem mondott továbbiakat, hanem rábízta őket a harmadik társukra, hogy felvilágosítással szolgáljon. Még csak annyit kérdezett, hogy miért ilyen kevesen vannak, mikor a hír négy emberről szólt.

- Még volt egy útitárs. Egy zsidó kereskedő, de neki sietős volt az útja, királyasszonyunk udvarába lévén hivatalos.

A „zsidó” szóra Hermann úr kissé lebiggyesztette a száját, mintha azt akarta volna mondani, hogy „na hiszen, akkor nem sok segítséget várhatunk tőle!”

Ám ekkor a pap vette át a szót, s elmondta, hogy azért az a bizonyos negyedik ember derekasán forgatta a kardot is. Meg aztán ő sejtí a történetét is, és nyugodtan meri mondani, hogy nem egy mindennapi kalmárról van szó.

Aztán megint elmúlt egy néhány nap. Bertalan ekkor már tudta, hogy a másik főúr, akivel Hermann úr éppen sakkozott, amikor ők megérkeztek, és akit úgy mutattak be, mint helyi földesurat, nem más, mint a híres Ozorai Pipó, a király fő hadvezére. Pedig szemre nem volt valami jelentékeny ember. Ám tudták róla, hogy inkább ésszel hadakozik, mint nyers erővel. Igaz, veszedelmes vívó is volt, erről délelőttönként volt alkalomuk meggyőződni, amikor együtt gyakorolták a kardforgatást. Mert ez is benne volt a mindennapjaikban. Az állandó gyakorlás. Nemcsak a harci mesterségekben, de csinosították az elméjüket is, versmondással, sőt versek fabrikálásával, meg énekmondással is. És a sakkcsatákba is bevonták őket. Meg mindenfélebe, amit akkor egy lovagnak tudnia kellett. Béla vitéz ugyan szabódott, hogy ő nem is lovag, de elhallgattatták, hogy úgylis az lesz hamarosan.

Úgy volt, hogy Holicsba mennek hamarosan, a királyné udvarába, de erről lebeszélte őket a két főúr.

- Itt van szükség reátok!

Csak még azt nem tudták, hogy mihez.

- Ne féljete, lesz dolgotok hamarosan! Jó, ha egyáltalán bírtok majd vele!

Hát eltelt a november is. Aztán december legelején tanácskozásra hívta őket a két házigazda.

- Nemsokára december negyedike lesz! - sóhajtott egy keserveset Hermann úr.

- És az mit jelent?

Bertalan lovag volt a kérdező.

- Akkor lesz a királynénak a névnapja. És akkor mindenféle ünnepségek lesznek ott. Holicsban.

- És nekünk ott kell lennünk?

- Ellenkezőleg! Akkor kell csak igazából itt lennünk. Itt lennünk és nagyon-nagyon figyelni!

Ezt már senki nem értette. Illetve Béla vitéz kapiskált valamit.

- Az alkonyati lovas...

- Igen - megint egy sóhajtás. Aztán, mintha elhatározta volna magát, Hermann úr belekezdett.

- Mert tudnotok kell, hogy ennek a történetnek a gyökere régebbre nyúlik vissza. Vagyis nem mostanában kezdődött. Mit tudtok róla, mit nem, de az van, hogy néhány évvel ezelőtt valakik megrágalmazták a királynét. A kislányomat. Hogy nem lenne hűséges a királyhoz. Valakik, csak sejteni lehet, hogy kik, mindenképpen éket akarnak verni a király és a királyné közé. Persze, a saját előnyüket tartva szem előtt. Éppen most, amikor Csehországban felütötte a fejét a huszita eretnokség, de nem ám valami óbégatásról van szó, hanem fegyveres harcot kell ellenük vívni. Mind jobban erőre kapnak. Táboritáknak nevezik magukat, s mostanra már ide, Magyarországra is beszivárognak.

A három útitárs helyeslően bólogatott, mutatván, hogy volt már ezzel dolguk.

- Azután ott a török is. Most gyenge, mert Bajazid halála óta leginkább egymást ölik, de hallani lehet híret a mostani szultánnak, Murádnak, hogy kemény kézzel csinál rendet. És még ott vannak a déli vajdaságok. A szerbek már adót fizetnek a töröknek. Havas- elvén két éve meghalt Mircse vajda, Mihály pedig, az utóda nemrég hallottam, hogy elesett egy csatában. Az a Radó, aki most van, nos attól semmi jót nem lehet várni.

- És akkor ezek itt vallásháborút játszanak! Azon, hogy egy vagy két szín alatt áldozzanak az emberek. Mintha nem az Úr Jézusba vetett hit lenne a legfontosabb!

Most meg a pap kezdett el bólogatni. Hermann úr pedig folytatta:

- És mindehhez még gazember főurak a királynét rágalmazzák. A királyt gyengítik! Egyszer már sikerült valamelyes békét teremteni köztük, s hazajött a királyné Váradról. Most, mint tudjátok, Holicsban van. Mintha megennyhült volna kissé a király szíve. Na, és akkor jön ez a lovas. De ezt már nem is merem hangosan mondani. Még itt se. Hajlajatok közelebb!

- Hát, erről az alkonyati lovasról sokan azt vélik, hogy ő nem is más, mint maga a királyné. Ki tudja, kik hitették el ezt a néppel? Milyen aljas gondolatok bújnak meg a dolog háta mögött? Csakhogy rosszul számolnak! Mert ez az átkozott lovas majdnem mindig olyankor jelenik meg, amikor a királynénak éppen Holicsban kell lennie. Micso- da tudatlanság!

Ekkor viszont a pap elordította magát. Mert nem kiáltott, hanem ordított:

- Én tudooooom!!!!

- Mit tudsz, Jakab testvér?

- Tudom, uram, hogy azt akarják elhíttetni, hogy a királyné képes egyszerre két helyen is lenni! Hogy - azt, ami következett, már csak suttogta, mintha maga is elrettent volna attól, amit mond -, hogy boszorkány...

Hermann úr elhallgatott. Voltaképpen úgy elképedt, hogy nem tudott szólni. El is sápadt. Hiszen a legkisebb lányáról volt szó. Pipó úr folytatta.

- Látjátok tehát. Akkor azt szeretném, hogy ha az elkövetkező négy napon ti állnátok őrséget. És - nekem jelentenétek. Szigorúan csak nekem. Látjátok, hogy Hermann urat hogy megviseli. Meg is értem. Kezdenéd mondjuk te, Béla vitéz! Aztán holnap te vennéd át, Bertalan lovag. Harmadik napon pedig te, atyám. Talán benned bízhatok a legjobban. Hiszen neked értened kell az efféle ördögösségekhez! Tehát, Béla, el is kezdhetsz készülni. Igazából szürkülettől éjfélig tart az őrséged. Aztán hajnali szürkülettől napkeltéig. Éjjel, sötétben nem szokott jönni, éjféli után még akkor se, ha holdvilág van.

A három utas egyszerre vetett keresztet. Sejtették, hogy miért nem jön az alkonyati lovas éjféli után. Lehet, hogy akkor már más, nála erősebb ördögi hatalmak veszik át az hatalmat a világ felett.

Béla moccani kezdett.

- És mit csináljunk, ha látjuk? - kérdezte még gyorsan Bertalan.

Pipó úr a fejét ingatta, mintha mérlegelne valamit. Nem tudta, hogy ezek a vitézek, akik a legnagyobb lelki nyugalommal nekimentek a hétszeres túlerőnek is, mit fognak tenni, ha természetfeletti hatalommal kerülnek szembe? Ezért ezt mondta:

- Akkor? Nos, ha van bátorságotok, utána mentek, s elfogjátok. Ám csendben. Senki meg se sejtse! Nekem hozzátok személyesen! És azután, atyám, a te dolgod következik! Kivallatod majd, hogy kiféle, miféle? De csak finoman! Kínvallatást csak a legvégső esetben! Érted? És előtte mindenképpen nekem szólsz, ha OLYANT látsz szükségesnek. Az ördögűzéshez értesz? De mit is beszélek! Hogyne értenél, a te pozíciódban? Tehát, csak finoman, fiaim!

Aztán, amikor Hermann úr már kiment a szobából, hozzátette még:

- Nem vagyok elfogult, mint a társam. Sajnos, lehet, hogy a királyné lesz az, akit elfogtok majd. Mert tudjátok meg, sokan vélik felismerni. Nem hiszek abban, hogy ez igaz, de mindenre fel kell készülni! Értitek?

Bólogattak.

Aztán, amikor a szállásuk felé mentek, elkezdtek kivallatni a papot. Most sejtették meg, hogy igazából több, mint egy kóborló ferences barát.

- Tehát ki is vagy te, atyám? - szegezte neki a kérdést Béla.

- Igen. Jó is, hogy feltettétek nekem ezt a kérdést, látom, hogy nem hallgathatok tovább. Meg aztán most már én is bízom bennetek. Én vagyok a Boszniai királyságnak öszentsége a pápa által kinevezett főinkvizítora.

A másik kettő dermedten hallgatott. Mintha eddigi útitársuk helyett most egy egészen új valaki állt volna előttük. Akkora volt a megdöbbenés, hogy a pap elnevette magát.

- Ejnye már! Nem vagyok én se unikornis, se tengeri kígyó! Miért tartotok tőlem így egyszerre?

- De hát... máglyák...

Béla vitéz inkább csak dadogta, mint rendesen kimondta azt, amit egyáltalán sikerült neki. De Bertalan se volt sokkal jobb állapotban.

A pap igyekezett lelket önteni beléjük. Mindketten hallottak már eretnekégetésről, s olyan is volt már, hogy életükben égett sebeket is el kellett viselniük. Hát tudták, hogy az mennyire fájdalmas. Ezért volt a nagy hallgatás.

- Ide figyeljete, vitézek! Én nem ismerek rátok! Ti volnátok azok, akik nyugodtan nekimentetek húsz felfegyverzett rablónak? Most meg féltek egy ilyen kicsi és vékony embertől. De hát az Isten szerelmére! Most se vagyok más, mint akkor. A bajtársatok vagytok!

- Igen, de amikor úgy gondoltok, hogy arra van szükség, csak megégetteted akármelyikünket!

- Nem! Ennek az ostobaságnak egyszer s mindenkorra legyen vége! Nem égetek meg senkit, eddig se tettem. Élő embert legalább is biztosan nem! Nincs is hozzá jogom. Nem kérhetem a világi hatalom segítségét. Különösen itt nem, Magyarországon. De Bosnyákországban sem. Tudjátok, hogy ki az egyetlen, aki ilyesmit kérhet? Kapisztrán atya. Na! Hallottátok már, hogy ő valakit is megégettetett? Nem! Ugye? Mindig ki lehet találni valami egyéb büntetést a szerencsétlen bűnösnek. Tudjátok, mi vagyok én? Valami olyan rendőrféle²! Na értitek már? Mint az úriszéken, vagy a királyi bíróságon. Nyomozok, s megtalálom a bűnösöket. És ha a hitben vétett, kirovom rájuk a penitenciát. Ennyi.

Azért a másik kettő mégiscsak nehezen tudta megemészteni a hallottakat. És attól fogva sokkal nagyobb tiszteletet tanúsítottak a pap iránt. Amibe egy kis félelem is vegyült. És az addigi közvetlenségnek is vége szakadt. Az atya sajnálta ezt egy kissé, de tudta, hogy ez már együtt jár azzal a terhes hivatallal, amit vállalt. Bement hát a cellájába, amit a rendelkezésére bocsájtott a vár ura, és nekifogott imádkozni.

2 Természetesen, a középkorban nem léteztek még a mai értelemben vett rendőrök. Ez a történet viszont a mai olvasók számára íródik, s ezért használók, az atyával, olyan szavakat, amelyek a mához szólnak. T. I. Cs.

Két férfi

Adél valójában úgy tervezte, hogy nem a gazdánál fog lakni, amíg a városban tartózkodik. De aztán meglátta azt a papírhegyet, amit a miklósfalvi polgármester számára elővett és jobbnak látta megváltoztatni a tervét. Különbösen is, a polgármesteri lakás meglehetősen nagy volt, a lakója pedig egyedül élt benne. Igaz, hogy néha meglátogatta az elvált felesége, de ez inkább valami csendes barátság volt, mint valódi férfi-nő viszony.

Így hát Adél az első este ugyan hazament, de másnap már jobbnak látta ottmaradni. Különbösen is a polgármester annyira udvarias, sőt kedves volt, hogy nem lehetett őt nem szeretni. Csodálkozott is, hogy hogyan volt lehetséges egyedül maradnia. Ám amikor erre rákérdezett, a férfi leginkább csak a szerencséjét okolta, illetve annak a hiányát.

Később, vagy két nap múlva, rájött a férfi egyéb jó tulajdonságaira is, olyanokra, mint például az egyenesség, a nyugodt megfontoltság meg a lelkierő.

Aztán arra is gondolt, hogy végeredményben mindketten egyedül élnek, semmi sem tartja vissza őket egymástól, semmi nem indokolja a merev távolságtartást.

Adélnek akkor már elég régen nem volt férfitársa, egészen a betegségéből való felgyógyulása óta. Félt is egy új kapcsolattól, s ez a félelem nemcsak lelki természetű volt. Ám a polgármesternél ez a félelem mintha elenyészett volna.

Aztán az ötödik napon a férfi egészen természetes módon bejött hozzá. És azután már mindenképpen együtt voltak. Adél nem csalódott a megérzésében, mert Bertalan kedves volt, kíméletes és mégis erőteljes, férfias.

Azért persze, napközben folytatták a keresést, amivel Áron úr megbízta a lányát, s amely keresés ekkor már határozottan élvezetes is volt.

Igaz ugyan, hogy az eddigi keresés konkrét eredményt nem hozott. Gyakorlatilag az, amit addig kiderítettek, már tudott volt Zilbermann Áron előtt, s ezzel Adél is tudomást szerzett róla. Az újság inkább az a tény volt, hogy milyen szorosan összefonódott a két család múltja abban a régi időben, amikor az országban Luxemburgi Zsigmond uralkodott. Mert azt persze azonnal tudták, hogy az a zsidó kereskedő, akiről abban a régi iratban szó volt, nem volt más, mint a Zilbermann család akkori őse. De arra konkrétan semmiféle utalás nem volt, hogy honnan jöhettek, kicsodák voltak annak a kereskedőnek a felmenői. Semmi, talán annak az emlegetett papnak egy vagy két homályos kijelentése.

- Így tehát most te vagy a híres Zilbermann vagyonnak az egyedüli örököse?

- Én igen - sütötte le a szemét Adél és el is pirult egy kicsit. - De azért még nem szükséges menekülni előlem!

- Nem menekülök - nyugtatta meg a társa -, csak egy kicsit zavar. Ha most egy más, akárki nő lennél, lehet, hogy megkérnélek, hogy házasodjunk össze. De így? Mindenki piszkos haszonlesőnek tartana.

- Igen - jött a válasz. - Ez már visszariasztott néhány embert. És amikor, és akiket nem riasztott, azoktól én riadtam vissza.

A nevezetes Zilbermann vagyon valóban jókora lehetett. Pontos értesülések nem voltak, és most már nem is valószínű, hogy lesznek valaha, de annyi egyelőre biztos, hogy nem volt a Föld száz legnagyobb vagyona közt. De nem is volt valami sokkal a szint alatt. Vagyis,

világszinten is jegyezték. Csak éppen Kelet-Európával nem közölte senki, hogy hogy is áll vele a dolog.

Így hát ők ketten hallgatólagosan megegyeztek abban, hogy mégse lesznek házastársak. Nem biztos, hogy jól választottak jövőt maguknak.

Ozorai Pipónak ez a vára - több is volt neki, miként Hermann úrnak is - nem tartozott a nagy várak közé. Akárhány főnemesi ház, még városban is, nagyobb lehetett nála. Azért megvolt benne nagyjából minden, amitől egy várat várnak lehet nevezni. Kis lovagtorony, vastag falak, körülötte kis árokkal, fegyverterem (inkább fegyverszoba) és persze több egyéb szoba is, különböző rendeltetéssel, de amelyek pillanatnyilag, nem lévén háborús állapot, üresen álltak, vagy raktároztak bennük valamit. Szalonnát például.

Egyszóval, éppen olyan volt ez a váracska is, mint még sok azon a hegyes-dombos vidéken, ahol minden második hegycsúcson egy-egy hasonló vár trónolt.

A mi utasaink tehát, a dolgok ilyenformán állván, igencsak válogathattak a vár szálláshelyei között. Ha volt is valami kifogásolnivalójuk, az inkább az lehetett, hogy általában elhanyagolták őket a vár gazdái. De hát azoknak ez idő szerint rengeteg dolguk volt. És ráadásul Hermann úr nem is igen volt jó semmire, a lánya miatti aggodásában.

A három utassal ezek szerint leginkább Erzsike törődött, aki velük jött akkor még sebesültnek számító testvérét gondozni. Béla persze időközben meggyógyult, így Erzsike előlépett mindhármuk gondviselő angyalává. Hogy aztán valójában melyik lovagot szimpatizálta leginkább a három közül, azt nem mutatta se szóval, se cselekedettel.

Az első éjszaka a Béla örökődése eredménytelennek bizonyult. A pap kérdezte is, de a vitéz a kérdésekre csak nemleges választ adott. Azt is szűkszavúan. Jakab atya nem is faggatta tovább, de gondolatban egy kérdőjelet tett a Béla neve mellé.

És következett a Bertalan örökődése. Ez az őrhely a vár fala mellett volt, ahonnan egy rövid lépcső vezetett a fal alá, ahol is lovak voltak felnyergelve, s egy kisajtón ki lehetett lovagolni a patak melletti kis térre, ha esetleg a kísértet - mert lett neki egy ilyen ragadványneve is - felbukkanna.

És... felbukkant. A patak partján lovagolt végig szépen, lépésben. Férfimódra ülte meg a lovat, nem nagyon lehetett tudni, hogy kicsoda is igazából. Nő vagy fiatal fiú? Bertalan se tudta, pedig a lovas még az arcát is feléje fordította. Annyi bizonyos, hogy nem volt magastermetű.

A lovas gyorsan lórapotolt és utánament. A „kísértet” látta, hogy követik és vágta ugratta a lovát. Ezzel pontosan egyidőben fájdalmasan felkiáltott. Valami olyasmit, hogy: „Jaj Istenem! De fáj!”

Bertalan természetesen felvilágosították az ilyen kiáltásokra vonatkozóan, de a valóságban is meghallva, meghökkent. El is tűnt a kísértet a patakparti bokrok között. A mi lovagunk kénytelen volt visszafordulni, mert időközben jó sötét is lett, nemigen lehetett volna folytatni az üldözést a nyaktörés veszélye nélkül. „Na megállj, jössz te még visszafelé is hajnalban!”

Így is lett. Ám a „kísértetnek” akkor már kísérője is volt, aki menten rátámadt a lovagra, amikor meglátta. Bizony, ráadásul úgy nézett ki, hogy igen derekasan forgatja a kardot. Bertalan nem akarta megsebesíteni, vagy pláne megölni, inkább csak csattogtatták egymáson a kardokat. Közben az alkonyati lovas egérutat nyert. Bertalan pedig hagyta a

veszett fejsze nyelét, s visszament a várba. Gondolta, majd jön a pap másnap, hátha neki több szerencséje lesz.

Azért még kinn lézengett egészen addig, míg a nap felkelt. Nézegette a nyomokat, de nem lett tőle okosabb. Mindössze a lovas arcára meg a kísérő termetére emlékezett. A kísérő középtermetű, eléggé jóltáplált embernek tűnt, olyannak, aki nemigen nélkülözött életében. Mindemellett viszont meglehetősen fürge volt, amikor kardra került a sor. Valahogy az is érzett a mozgásán, hogy rendszeres edzésben van. „Mint valami lovag.”

Megint a pap hallgatta meg az ő beszámolóját is. Úgy látszik, elemében érezte magát, amikor kérdezni lehetett. A mi lovagunknak viszont nem lévén semmi titkolnivalója, elmondott mindent őszintén úgy, ahogy látta s átélte.

- S azt mondod, kísérője is volt?

- Volt.

Aztán azt is elmondta, hogy a kísérő, vastag termete ellenére, igen fürge mozgású volt. S a kardot is jól forgatta.

- És a... kísértet?

- Még azt se tudtam megállapítani, hogy nő-e vagy fiatal fiú. Vékony termetű volt, s a hangja is fiatal volt, de a lovat úgy ülte meg, mint egy férfi.

- Jól lovagolt?

- Jól. De mintha valami fájdalom akadályozta volna.

- Hasonlított a királynéra?

- Sose láttam a királynét.

- De ezt a lovast láttad!?

- Igen. Elég jól.

- Akkor most mutatok neked valamit.

Az atya kutatott valamennyit az asztalfiában, majd kiemelt onnan egy pergamenszerű hárttyát. Kép is volt azon.

- Na, most jól gondold meg, lovag úr! Hasonlított ehhez a rajzhoz?

- Pontosan ilyen volt, atyám.

A pap keresztet vetett.

- Gondolom, nem kell mondanom, hogy senkinek ne beszélj arról, amit most láttál, s beszéltünk.

- De...

- Igen, jogod van megtudni. A rajz a királynét ábrázolja. Sajnos!

Bertalan úgy ment vissza a szállására, mint egy szélütött. „Tehát mégis...!” A pap viszont erősen gondolkodóba esett. „Ez nem lehet!” - gondolta magában. „A királyné nyugodtan ül Holicsban, s az ünnepeket készíti elő. De akkor mi ez? Ki ez? Vagy az ördög incselkedik velük, vagy, ami még sokkal valószínűbb, ördögi emberek szövik ezt a hálót. De hogyan? És hol? Na, majd este!”

Napokig sűrű felhők takarták el az eget, de éppen ezen a napon szép, holdvilágos este ígérkezett. Hát Jakab atya is ennek megfelelően készült. Fehér köpenyt húzott a barna csuhájára, hogy ne nagyon lássék a havon. Aztán kiült örködni.

Nem kellett sokat várni. A kísértet megjelent. Ezúttal is kísérője volt, de - ezt könnyű volt megállapítani - más, mint az előttevaló éjjel. Mert ez a kísérő magas ember volt és: kaftánt viselt. A kísértet ezúttal se takarta el az arcát, de annál inkább a kísérő.

A pap kilopakodott. Nem ült lóra, igen bízott magában.

- Állj!

Nem is a lovasnak szólt a felszólítás, sokkal inkább a kísérőnek. És, hogy nyomatékokot adjon a szavának, kihúzta a kardját és szembeállt vele az út közepén. De a kísérő nem vont kardot. Inkább így kiáltott.

- Megadom magam! Fegyvertelen vagyok!

Abban a percben kisütött a hold, s ezüsthénybe vont mindent közel s távol. A pap és a kísérő egyszerre kiáltottak fel:

- Tóbiás!

- Tisztelendő uram!

- Na, szállj csak le arról a lóról, Tóbiás fiam, s meséld el, hogy mit is keresel itt!

A kereskedő leszállt a lóról, s közeledett a baráthoz. Bizalommal. Az alkonyati lovas, látva kísérője békés viselkedését, szintén megállt.

- Na, szálljon csak le arról a lóról, kísértet uram! Vagy hölgyem.

A zsidó megszólalt:

- Szállna szegény, de nem tud! - és a hangja tele volt szájalommal.

Hát így mentek be a várba hárman. Kettő gyalog, egy lovon. A pap saját lovát kantáron vezette, úgyszintén a kereskedő is. Nagyjából éjfél lehetett már ekkor. Csendben voltak. Amikor az udvaron voltak már, a magastermetű kalmár csak megfogta a „kísértetet” és leemelte a lóról.

Útban a saját szállása felé, a pap jónak látta bekopogni a lovaghoz is.

- Gyere csak, lovag úr!

Aztán, amikor a saját szobája elé értek, így szólt:

- Ide most bemegyünk. Te itt állsz őrt, és senki ide se be, se ki. Kivont karddal fogsz örködni. Még Hermann úr se jöhet be! Akár átkot is mondhatsz, ha kell. De, ha mégis jönne valaki, hát küldess a hóhérré. Csak van a várban ilyesmi! - majd félrevonta a legényt és halkán hozzátette - Ne félj, csak ijesztgetésre lesz.

Aztán bementek. És hajnal volt már, amikor a pap kijött egyedül. Jó sápadt volt az arca.

- Ilyet még én se láttam - mondta lúdbőrző háttal.

És megérkezett Pipó úr. Intett a kezével.

- Nem a királyné - mondta halkán a barát.

- Ez biztos?

- Biztos. És költsd fel Hermann urat, meg Rupert urat is! És Erzsikét feltétlenül! Kérem, hogy mind menjenek a fegyverszobába! Én is megyek mindjárt, csak Erzsikét várom ide. A zsidó egyelőre velünk marad!

Még egy dolgot kellett Jakab testvérnek nagyon sürgősen elintéznie. Egy arra lézengő várbeli jobbágyot elküldött a faluba, hogy nagyon sürgősen költsek fel a kovácsot, s hozzák oda! Ha késlekedne, mondják meg neki, hogy a „főinkvizítor” kéreti. Soha még azelőtt Magyarországon nem élt ezzel a címével. Jött is a mester loholva.

- Figyelj ide, mester! Kellene nekem egy olyan fogó, amivel a vasat el lehet vágni. Aztán egy másik, amivel a fogót lehet megfogni, hogy erősebb legyen. És még két másik fogó, amivel az elvágóval meg lehet tartani.

- Értem, tisztelendőseged. Szóval rabláncot kell elvágni!

A pap ráhagyta.

- És mikorra kellenének ezek a fogók, és ki fogja tartani a szegény rabot?

- Már most is késő van! Tehát lódulj! Tartani meg mi fogjuk, a lovag úr meg én. A kalmár fogja vágni, mert ő a legerősebb.

Így is történt. Amikor a mester lihegve megérkezett a szerszámokkal, a három férfiú meg Erzsike bezárkóztak a szobába (a mestert kinn hagyták) és nagyon óvatosan nekikezdték a kényes műveletnek.

Háromszor hangzott fel a kiáltás: „vágd!”, és ugyanannyiszor a fájdalmas sikoltás a megfogott „kísértet” szájából. Azután már csak a megnyugvás csendes hangjai, meg a három útitárs megkönnyebbült sóhajtásai. Aztán visszaadták a megrémült kovácsmesternek a szerszámait (csak egy kicsit voltak összevézelve), a szobában pedig nem maradt más, csak Erzsike a „kísértettel”. A férfiak csendben átvonultak a fegyverszobába.

- Van itt valahol, északi irányban, a patak mentén menve, egy másik vár. Ehhez hasonló - kezdte a pap a mondókáját.

- Igen. A Daraiak vára - mormogott Pipó úr -, tudom.

- Nahát. Ennek a várnak az ura, Daray úr, egy igen szigorú ember volt.

- Volt?

- Volt. Mert nagyjából másfél évvel ezelőtt rablók ütöttek rajta a várán, s ő ott veszett a harcban.

- Erről semmit se tudok - nyögte Pipó úr.

- Nem is tudhatsz, uram, mert nagyon csendesen intézték, suba alatt. Rajtaütés volt, igen jól előkészítve. Be is vették a várat egy éjszaka. Hát volt annak a várúrnak egy igen szép, élénk kislánya, Irénke. Szép is volt, élénk is volt, hát szerelembe keveredett a vár egyik harcos jobbágyával. Darai uram megtudta, s mivel szigorú ember volt, a jobbágyot lefejeztette (nemes ember volt), a leányára pedig erényövet parancsolt. Azt az erényövet az ő pontos terve szerint kellett elkészíteni, hogy teljes biztonságot adjon. Aztán ő maga meghalt az ostromban. Az a szegény lány pedig azóta azzal az övvel élt, egész mostanáig. Rettenetes volt látni, ahogy az a vaspánt mélyen bevágott a húsába. Talán meg is halt volna, ha egy ártatlan gyermek nem segít néha rajta. Igaz, Rupert fiam? Mert ő volt az, aki néha rongyokat, puha dolgokat tömködött a vasak alá, amikor lehetséges volt. Amikor a lány kilovagolt. Amikor hagyták a vár új urai. De az ritkán történt meg. Csak nagy ünnepek idején.

- De hát miért nem szökött meg? Miért ment vissza?

- Mert a kisöccsének kést tartottak a torkához, hogy elvágják, ha nem jön vissza. És még valami. Ezek az elvetemült gazemberek még fel is használták a szegény lányt a saját bosszújukhoz. Mert észrevették, hogy mennyire hasonlít Borbála királynéhez. Arra még rá is játszottak. Úgy öltöztették, s kicsit ki is festették, hogy még jobban hasonlítson. És attól fogva még ők bíztatták, hogy lovagoljon ki, hogy lássák a népek. De el ne foghassák, s ha véletlenül elfogják, hallgasson, mint a sír. Vagy mondja azt, hogy ő a királyné. Mindig az öccsével fenyegették. Még a véletlen is a kezükre játszott. Mert a vasak miatt Irénke nem tudott csak férfi módon lovagolni. Ahogyan Borbála királyné is szokott.

Most tehát itt tartunk. A leányka itt pihen a szomszéd szobában, végre a vasak nélkül. Talán meg is gyógyul a Tóbiás barátunk gyógyfüveitől. Csak két dolgot szeretnék tudni? Hogy tudtak téged elfogni és hova lett az a hatalmas pallosod?

- Nem pallos az, uram, hanem jó kétkezi kard. Még az ősmé volt, aki (itt a barát intett, hogy még ne mondjon többet), mindegy. Elfogni pedig úgy tudtak, hogy lesből rohantak rám. Öten. Hát nem szégyen, hogy letepertek. Azóta pedig ott élek, s igyekszem szegény úrnőmnek megkönnyíteni az életét. Amennyire lehetséges. De ami a kisöccsét illeti, az bizony igaz. Tényleg el akarják vágni a nyakát. Tehát azt mondom, hogy a leánynak jó lesz, ha visszamegy egyelőre. Egyelőre, mondom, mert nem hiszem el, hogy ennyi vitéz ember be ne tudná venni azt a várat. Meg most már egyel többen is vagyunk.

- Te? A kardod nélkül...

- Annál inkább vissza akarom kapni!

Még tanácskoztak, tervezgettek egy ideig, aztán a vége az lett, hogy felköltötték Irénkét - máris jobban érezte magát - és ketten, a kalmárral visszamentek önkéntes rabságba.

Reggel aztán komoly készülődés kezdődött. Aki lehetséges harcos jobbagy volt a faluban, s nem volt éppen halálos beteg, mind fegyvert fogott. De az urak is készülődtek. Pipó úr mondta is, hogy már egy ideje szálka a szemében a szomszédos vár, de eddig nem akart ellene menni, mert tisztelte Daray urat. Hát most megtudta, hogy nincs már az élők sorában.

Igen ám, de hogy lehet a rablóknak túljárni az eszükön? Nincs másképp csak, hogy valakinek be kell lopózni a várba és a kalmárral együtt részint kiszabadítani a leány kisöccsét, ugyanakkor pedig a másik kinyitja a kaput, hogy a fegyveresek egy része bemehessen, s lefegyverezze a rablókat.

Ki legyen a kém, aki belopózik? Ketten is jelentkeztek. Rupert, aki az apja, Lőrinc úr mellett kitanulta a kémkedés mesterségét, és Bertalan lovag, aki viszont annak idején néhány évig utazott Lőrinc úrral, s szintén ismert egyet s mást az említett mesterségből.

Végül aztán a lovag mellett döntöttek. Rupertet fiatalnak tartották, meg aztán, ezt csak a vak nem lette észre, látták, hogy szerelmes Irénkébe. „Nem baj, majd kinövi!” De nehogy már valami bolondot csináljon tapasztalatlanságában!

A Nap már jól fent volt az égen, amikor azon a napon Irénke megérkezett a várába. Azért Péterkének természetesen nem vágták el a nyakát, hisz annyi esze még egy rablónak is van, hogy akkor oda a zsarolási lehetőség. Viszont eléggé durván lökték be a kisasszonyt az öccséhez, ami miatt rendesen sikoltozott is, mintha az öv még mindig

rajta lenne és fájdalmasan vágná. Valami azt súgta ugyanis neki, hogy jobb, ha így tesz. Ezen persze a vele jött kereskedő felháborodott és ordibált egy kissé, ami miatt aztán őt is a kisasszonya mellé lökdösték.

Ezután úgy három miatyánknyi idő telhetett el, és egy parasztember érkezett a kapuhoz, jellegzetesen ferde szája volt neki, és a paraszt egy féldisznót hozott a hátán. Mondta, hogy a kisasszonykának hozta. No, ha hozta, azon módon el is vették tőle, őt magát pedig ugyanúgy bezárták az úrnőjéhez. „Ha már annyira odavolt érette.”

Odabent aztán Irénke nem győzte helyreigazítani a félrecsúszott száját. Amin éppen eleget kacagtak, de csak halkán, hogy kint ne nagyon hallják. Persze, a székelő lovag volt az, paraszti ruhába öltözve.

Ezután, hogy mind együtt voltak, megtanácskozták, hogy milyen csatatervet csinálnak. Mikor jön a segítség és hol lesz majd a két támadás? A látszat és a valóságos. Meg hogy ki nyitja majd ki a kaput és ki marad, hogy a lányra és öccsére vigyázzon?

Kellemes, nyugodt élete volt Adélnak a gazda mellett. Azonkívül ugyanis, hogy segített neki az Áron úr által rábízott feladat véghezvitelében, még kedves és udvarias is volt a miklósfalvi polgármester. A közeli érintkezésben is ugyanúgy finom és kedves volt, mint minden másban. Ám azért egyszer mégis vége lett a jó világnak.

Valamit a zenéről beszélgettek. Adél kijelentette, hogy nem szereti Lisztet, se Wagnert. „Persze, faji alapon!” - vágta rá a másik vigyorogva. Adél mondta ugyan mindjárt, hogy ő végeredményben nem nagyon ismeri a klasszikus zenét, ám a boldog együttlét már el volt rontva. Nem kiabált és csapkodott egyik sem, de este Adél azt mondta, hogy éjszakára hazamegy a szállodájába. Rég volt már ott, mondta magyarázatul, s nem tudhatja, hogy nem kereste-e valaki. És attól kezdve minden este visszament a városba. A gazdának persze rosszul esett, de tisztelte annyira az Adél személyes szféráját, hogy nem kérdezősködött.

Így esett, hogy néhány nap után a nő véletlenül találkozott egy másik férfival. A férfi neve Marian Dobrescu volt, a foglalkozására nézve pedig bíró. Törvényszéki.

A véletlen. Egy XIX. századi filozófus, nem tudom, hogy nem Hegel volt-e, azt mondta, hogy olyan, hogy véletlen, tulajdonképpen nem létezik, és az, amit általában véletlennek tartunk, azért tűnik annak, mert túldeterminált. A mindennapi eseményeknek általában ismerjük, vagy legalább is ki tudjuk következtetni az okozóját, okozóit, de az ilyen véletlenek okai vagy olyan sokan vannak, hogy nem bírjuk átlátni azokat, vagy pedig valamilyen okból rejtve maradnak előttünk. A jelen esetben is ez történt.

Vagyis, hogy néhány nappal az itt leírtak előtt, egy szép, télvégi délelőtt Marian egy barátjával sétálgatott a vigyázóvári főutcán. A barát történetesen pap volt. Annak a gyülekezetnek a szakállas, reverendás papja, amelyhez a bíró is tartozott.

- Meg kéne nősülnöd! - mondta a pap.

- Meg?

- Igen bizony.

- Talán már a nőt is kiválasztottad nekem? - incselkedett a fiatal bíró.

- Ha már éppen így rákérdeztél, hát... igen.

- Na és milyen?

- Elég szép, ha erre vagy kíváncsi.

- És még milyen?
- Gazdag. Nagyon.
- És hibája nincs is?
- Végeredményben éppen volna... Idősebb nálad.
- Nagyon?
- Nem. Nem annyival, mint Mareszke volt.

Mareszke a Marian nem sok idővel azelőtti szerelme volt, akivel valami különleges családi esemény - a Mareszke családjában történt, nem a Marianéban - következtében úgy pergett szét a kapcsolata, mintha soha nem is létezett volna.

- És végül is ki lenne az?
- Zilbermann Adél a neve.
- Ejha! A Zilbermann vagyon egyedüli örököse?
- Én is úgy tudom.
- És mi a TE nyereséged mindebből?
- Nekem? Közvetlenül semmi. Az egyháznak rendkívüli. Mert azt azért elvárom, hogy abból a vagyonból juttass valamit szegény elárvult egyházunknak is. (Annak a szegény, elárvult egyháznak a jövedelmét éppen akkoriban emelte körülbelül az addigi tízszeresére az állam).
- Jó! És hogy fogok majd megismerkedni vele?
- Arra ne legyen gondod! Majd én gondoskodom róla.

Aztán, hogy mi történt a háttérben, mi nem, senki se tudja, de a beszélgetésre következő napon a gazda egy CD-t kapott postán. A lemezen két felvétel volt: Liszt, Előjátékok című műve és Wagnertől a Tannhäuser nyitány. Hogy aztán ez váltotta-e ki a zenéről való beszélgetést, vagy anélkül is megtörtént volna előbb-utóbb, biz az titok maradt. De sejtem, hogy nem egészen. Marian és beszélgetőtársa ugyanis nem tudták, nem volt honnét tudják (vagy igen?), hogy valamikor régen, amikor még nem nevezték gazdának, hanem a legjobb esetben is csak Bercinek, tehát olyan öt-hat éves gyermek korában a leendő polgármester két nagyon híres muzsikát hallgatott meg a rádióban. Az egyik Bach D moll prelúdium és fúgája volt, a másik pedig a Tannhäuser nyitány. És az a két zenedarab meghatározta a Bertalan zenei ízlését egész életére.

A többi már simán ment. Rövid udvarlás - pár nap mindössze - után gyors ágybabújás, s azután már szinte nem is tudták egymás nélkül elképzelni az életet. Adél legalább is nem. Mert a bíró nagyon különbözött a gazdától. Míg Bertalan finom volt és kedves, addig Marian kemény volt, szinte a brutalitásig. „Igazi férfi!” - gondolta Adél, és szó mi szó, így még valóban senki nem viselkedett vele, legalább is a betegsége óta semmiképp se. És az nagyon tetszett neki, főleg, mert úgy látta, hogy Marian teljes értékű nőnek tekinti és úgy is bánik vele.

Ezért aztán el nem mulasztotta volna egy világért se, hogy esténként hazamenjen a szállodájába. Ahol már várt reá Marian.

Ki tudhatja megmondani, hogy mi lehet az, amiktől egy ember szerelmes lesz? Annyi biztos, hogy nem mindig az azonos, vagy egymáshoz közelálló érdeklődési irány. De azt sem lehetne mondani, hogy pusztán a szexuális élvezet magasabb foka. Mi okozta azt, hogy Adél három nap után teljesen odavolt Marianért? Valószínűleg sok minden együtt. Ám a sok egyéb többi tényező mellett volt egy, amire nem számított. Vagy legalább is egyelőre nem. Meg-

szűntek az alhasi fájdalmak. Amelyek pedig addig, bizonyos mozdulatok hatására feltétlenül előjöttek. Lehet, hogy az intenzívebb nemi élet hatására azok a bizonyos, nagyon kellemetlen összenövések feloldódtak, vagy éppenséggel elszakadtak. Akárhogy volt is, Adél őszintén örült neki. Annyira váratlan volt a dolog, hogy eleinte észre se vette. Aztán pedig nagy örömmel nyugtázta, hogy immár megint teljesen egészséges.

Az apja által olyan nagyra tartott kutakodás pedig egyszeriben sokadrangú kérdéssé minősült vissza. Pedig a két férfi jelenlétének az életében őszintén örült.

Két királynő

Két ostromló csapat jött. Az egyik nyíltan, az országúton, a másik, jóval kisebb, a bokrok takarásában. Aztán felhangzott háromszor a kuvikolás. Ez volt a jel, hogy mindenki a helyén van. És voltaképpen ez volt az, amin olyan sokat tanácskoztak még indulás előtt. Hogy miféle jel lenne az, ami fényes délután nem különösebben feltűnő, még télen se.

Amikor meghallotta a jelet, a lovag leütötte a kapuórt és hirtelen kinyitotta a kaput. Közben a másik csapat már megindította az ostromot. Persze, a kapu környékét és a nyitás módját ki kellett előbb kémlelni, de az a Tar Lőrinc tanítványának semmiség volt. Az egész ostrom nem tarthatott egy jó félóránál tovább. Súlyos sebesültek se igen voltak egyik csapatban se, halott meg, legalább is az ostromló csapatból, csak egyetlen egy. Sajnos az viszont nem volt más, mint Béla vitéz, akinek úgy látszik, ez volt megírva azon az úton.

- Szegény Erzsike oda lesz! - mondta ki mindnyájuk gondolatát a lovag, amikor megtudta.

És valóban keservesen sírt, amikor közölték vele. De sok sírásra nem nagyon volt idő, mert most már igazán sietni kellett a királyné udvarába. Meg is indultak azonnal, miután Daray Péterkét visszaültették jogos tulajdonába. Ám előtte még nagyon komolyan a lelkére kötötték, hogy vigyázzon ám, mert nem mindig lesznek a közelében, hogy segíthessenek. Péterke egyébként, az összes tizenkét évével együtt, határozottan megfőfiasodott az elszenvedett viszontagságok hatására. Annyira, hogy már csak alig kellett félteni.

Aztán... menni kellett. Ez még Erzsikének is jót tett, hisz köztudomású, hogy az utazás mindenféle bánatnak, gyásznak a legjobb ellenszere. Azt határozták, hogy Irénkét is viszik magukkal Holicsba.

Abban az évben a holicsei farsang rendkívül díszes volt. Már csak azért is, mivel valahogy híre kelt, hogy esetleg a király is megtisztelti felséges jelenlétével. De ahogy a királyné meglátta Daray Irénkét, és rádöbbsent arra, hogy milyen nagy a hasonlóság kettőjük között, attól kezdve már szinte semmi mással nem törődött. Valóban, olyan hasonlóak voltak, hogy az már szinte felségsértés. De a királyné nem éppen erre gondolt. Inkább igyekezett kihangsúlyozni a meglevő hasonlóságot. Igen nagy kedve telt benne. Egy kis ruhaalakítás, meg egy kis nevelés, hogy mit hogyan kell csinálni, és el is kezdte Irénkét saját maga helyett szerepeltetni. Olyan alkalmakon, amelyekre neki magának nem volt kedve. Állítólag egyszer még magát a királyt is megtévesztették így. Jó szerencse, hogy a felség nyílt eszű volt, világot is látott eleget, s a humorérzéke se volt utolsó.

Ilyen alkalmat adott például az a lovagi torna, amelyet fényes körülmények között rendeztek, a farsangi mulatozások díszét emelni hivatottan. A tornát különben Bertalan lovag nyerte meg, s vele a királyné szalagját is. És nem lehetett tudni, hogy a jutalmat, a királyné szalagját, ki is adta át voltaképpen? Borbála királyné vagy Daray Irénke?

De már akármelyikük volt is, a lovag igen jól érezte magát, mint győztes. Tetszett is neki Irénke nagyon, illetve most már maga se tudta, hogy voltaképpen mit is érez? Szerelmet a Daray ház úrnője iránt, vagy hódolatot a királyné iránt?

De a farsang elmúlt, s szedelőzködni kellett. Végeredményben mindenben jó sikerrel jártak. A királyi pár kibékült egymással, s közben még a Darai kastély tulajdonjogát is

rendbe hozták. Azt a váracsát egyébként Pipó úr már egy ideje tervezte, hogy kifüstöli. Mert tudta, hogy a királyhoz nem fordulhat az ügyben. Hosszú idő óta ugyanis Zsigmond király volt az első, akinek a láthatára szélesebb volt az országhatárnál, a jövőt illető elképzelései pedig tovább terjedtek egy csatánál. De rá is volt kényszerítve erre a széles látókörre. Akkor pedig nemigen számíthatott neki, hogy egy olyan kis váracsát ki is birtokol. Oldják csak meg a kisurak egymás között a problémáikat, de neki legyen katonája elég, ha megint vészterhes idők jönnének! Pipó úr mindezt jól tudta. Ezért kapóra jöttek neki a mi utasaink, akiket, utóbb kiderült, éppen Lőrinc úr küldött a segítségére. Lőrinc úr ugyanis mindent tudott, ami az országban történt, de még nagyjából azt is, ami azon kívül. De hát éppen ez is volt a dolga.

Az utolsó este volt. Reggel útra kell majd kelni. A mi lovagunk elég nehezen búcsúzott útítársaitól, a paptól meg a kalmártól. Aki egyébként visszaszerezte időközben azt a hatalmas kétkezi kardot.

De legnehezebb mégis csak Irénkétől volt a búcsúzkodás.

Csak álltak az erkélyen és nem szóltak egy szót se. Aztán Irénke egyszer csak hozzáhajolt és megcsókolta. Aztán megint, aztán megint. Aztán véget se akart érni. Majd egyszer csak Irénke azt mondta:

- Simogasd végig a testemet! Azt akarom, hogy legyen meg neked ez az emléked rólam.

És Bertalan azt tette. Amerre a kezét az Irénke keze vezette.

Másnap korán reggel ellovagolt. De a gondolata még akkor is a Darai vár kisasszonyánál vesztegelt. Hogy miért kívánta tőle éppen ezt?

Már jó délfelé volt, amikor mint villám hasított belé az agyába a felismerés:

„Az Irénke testén NEM voltak meg az öv okozta sebek!!!”

- Ej! - csóválta aztán a fejét -, ejnye! Miket gondolok? Hiszen meg is gyógyulhatott! Annak a zsidónak valóban igen jó gyógyfüvei lehetnek!

De még estefelé is arra emlékezett:

„Még hogy a királyné! És pont nekem? Ehh! Bolondság!”

De katona volt és tudta, a lelke mélyén tudta, hogy az emberi test semmi esetre se gyógyul olyan gyorsan.

Valamikor régebben, lehet már annak hét éve is, egy kedves ismerős hölgy azt kérdezte tőlem, hogy lehetséges-e, hogy egy férfi egyszerre két nőt szeressen? Természetesen egy volt barátjáról volt szó. Akkor én nem tudtam érdemben válaszolni, részben azért, mert nagyon hirtelen jött a kérdés. Nem voltam rá felkészülve. Ma már tudnék válaszolni rá, de ma már senki sem kérdi. Az lenne a válasz, még hozzá a legjobb tudásom szerint, hogy bizony, nemcsak a férfiak képesek erre, de egy nő is tud egyszerre két férfit szeretni.

A gondolat, amely ezt a régi kérdést felidézte nálam, az volt, hogy Adél ez idő szerint nem tudott választani a két férfi között. Mindkettő egyformán kedves volt neki és mindkettőt meg akarta volna tartani. De tudta, hogy hosszú távon ez nem lehetséges. Hát csak odázta a döntést. Nappal minden gondolatát kitöltötte a gazda, azonban Marian minden este rendszeresen megjelent a szállodában.

A gazda ekkor már maga is megérezte, hogy Adél körül valami gubanc van, s szeretett volna neki segíteni a helyes döntésben. Hogy megelőzzön egy kellemetlen jelenetet, odaadta neki azt a bizonyos lemezt azzal, hogy majd akkor hallgassa meg, amikor egyedül lesz.

Adél megígérte, hogy úgy fog tenni, de egyelőre nem bírta megtenni a kért lépést.

Bertalan elolvasta a legújabbban kezébe került lapot, de úgy találta, hogy abban már alig valami van arról a bizonyos kereskedőről, aki - úgy tűnik - a Zilbermann család korai őse lehetett. De ezt már Áron úr is tudta, ha részleteket nem is írt le róla olyan részletességgel, mint az előbb letett lap.

Egy napon aztán Adél úgy döntött, hogy nem megy ki Miklósfalvára. Nem érezte valami jól magát. Nem fájt semmije, de mintha valami kóbor hűlés talált volna rá: semmihez nem volt kedve. És ha már így alakult, elhatározta, hogy a kora délutánt arra fogja fordítani, hogy meghallgassa azt az ominózus lemezt.

Amikor néhány évvel azelőtt Amerikában hosszadalmas kezelést kapott a betegségére (még Áron úr is élt akkor), az orvosi protokoll végeztével az orvos azt mondta neki, hogy az eredmény nagyon jónak mutatkozik, valószínűleg sikerült teljesen kiirtani a daganatot. A kezelések minden része szigorúan irányított és műszeresen közvetlenül ellenőrzött volt. Nem a dokin múlt, hogy a legnagyobb körütekintés ellenére mégis megmaradt egy ráksejt kolónia egy, a diagnosztikai műszerek számára nehezen vagy sehogy se hozzáférhető helyen, a gerincoszlop közvetlen közelében. A sejtkolónia kicsi volt, láthatatlan is, egyike azoknak, amelyek sokszor megmaradnak, de amelyhez hasonlókat az egészséges szervezet rendszerint elpusztít.

Az első baj az volt, hogy Adél szeretett volna minél gyorsabban megszabadulni a beteg státustól, ezért vitaminokat kezdett el szedni.

A másik baj az volt, hogy Áron urat egy reggel, a bankjába menet egy orgyilkos lelőtte, éppen, amikor kiszállt a kocsijából. Adél akkor már úgymint nagyon vágyott haza, de semmiképpen nem is akart volna ott maradni, ahol az apját megölték. Egyébként a gyilkosoknak senki nem tudott a nyomára akadni, amiből arra lehetett következtetni, hogy nagyon profik követték el. Adél tehát hazajött úgy, hogy el se ment az utolsó orvosi vizsgálatra.

Pedig akkor már az a bizonyos sejtkolónia erőszakos szaporodásban volt. Még hozzá nem úgy, mint egy rendes sejtburjánzástól elvárható lett volna, sugárirányban szétterjedve, hanem teljesen önkényesen, a maga kiválasztotta irányban. Ezúttal felfelé. És a legkisebb módon se respektálva azokat a bizonyos „belső biológiai hártványokat”. De hiszen éppen azért a nevük „rosszindulatú”.

Felfelé haladtában ez a daganat elérte a szervezet egyik legnagyobb verőerét. És ahelyett, hogy kikerülte, vagy akár körülfonta volna, belemélyesztette a csápjait az ér falába. Egy ideje már kisebb vérzések is megindultak, de amelyeknek kifelé semmi jelüket nem lehetett észlelni. Csak nagyrítkán múló rosszulléteket.

Mivel ezen a napon is egy ilyen rosszullétet érzett, amit Adél egy esetleges hűlésnek gondolt, hát otthon maradt és feltette azt a bizonyos CD-t, hogy meghallgatná. Ám közben egyik pillanatról a másikra nagyon legyengült. Hát lefeküdt az ágyra, hogy majd ott fogja meghallgatni.

És áradni kezdtek a hangok, a „Les preludes” titáni hangjai. A zene körülfogta a szerencsétlen nőt, de ugyanakkor, mintha férfi módjára belé is hatoltak volna. Adél azelőtt még soha ilyent nem érzett. Sem ilyen erőt, sem ilyen szépséget. Ám ahogy a zene mind erősebb lett benne, ő maga egyre gyengült. Mert az élet csak előjáték. A halál előjátéka, ezt tudta Liszt, Adél pedig íme, éppen most érezte.

Ekkor a sejtkolónia gyengén vagy sehogy se összetartott sejtjei nagy szélességben áttörték az aorta falát. Ezt érezte Adél egy pillanattal előbb. Egy fél perccel később már nem érzett semmit. Csak egy kis meleget, azután pedig egy kis hideget.

Meghalt.

Este, menetrend szerint megérkezett Marian. És ott találta Adélt a vérében. Holtan.

Később az orvosok megállapították, hogy a sejtburjánzás áttörte azokat az összenövéseket is, amelyek a korábbi kezelés után képződtek. Ezért szűntek meg a húzódasos fájdalmak.

Az orvosok később sem tudták megállapítani, hogy a Marian brutális szexualitása hozzájárult-e valamivel, és ha igen, mennyivel, az Adél ilyen korai halálához? De ha véletlenül igen, akkor se lett volna nagy különbség időben.

A gazda eleinte egyáltalán nem értesült az Adél sorsáról. Azelőtt se mondott sokat magáról, tehát egy nap elmaradásért nem volt miért aggódni. Különben is, érdekes értesítést kapott Nemvaló Pistától. Akkor ugyanis, amikor Adél megjelent a színen, Bertalan végigtelefonálta azokat az ismerőseit, akikről elképzelte, hogy segíteni tudnának. Mivel pedig Pista általában véve szavatartó ember volt, hát ő is felforgatta azokat az iratait, amelyek között ilyesmit sejtett. Nevezetesen, egy régebbi történelemtanár barátjuk hagyatékát. Strupka Mihály akkor már jó régen nem volt az élők sorában, viszont a hagyatékát éppen Pista kapta meg. Az irodalmi hagyatékát természetesen. Mert, ha pénze lett volna, arra lett volna pretendens éppen elég. Ám Pistának most pontosan az irodalmi hagyatékra volt szüksége. Rá is bukkan valaminek elég könnyen, s át is küldte a polgármesternek. Ez az írás - jó régi volt - éppen azon a napon érkezett meg, amikor Adél már második alkalommal kimaradt. És Bertalan örült, hogy valamivel mégiscsak szolgálhat. Nem is gondolt arra, hogy milyen nagy lehet a baj.

Nagyjából mindenki tudja, hogy mi történt 1307. október 13-án pénteken Franciaországban. Ha nem másról, legalább arról, hogy azóta is baljósnek számít, ha egy hónapban a tizenharmadika péntekre esik. Hát ekkor volt az, hogy a francia király, mivel sokkal tartozott nekik, lefejezte a templomos lovagrendet. Illetve ekkor kezdődött. Mert eltartott még hét évig, amikor is Jacques de Molayt, az utolsó nagymestert máglyán égették meg. A két dátum közé eső időszakban a lovagok közül sokan megsejtették, hogy abból a kutyaszorítóból, amibe kerültek, nem lesz, nem létezhet együttes menekülés. Csak egyenként létezett a kiútnak valamelyes reménysége, s azt kötelező módon meg kell lovagolni. Erre bízta őket különben maga a bebörtönzött nagymester is. Valamint arra, hogy ha már az egész tragédia a vagyonuk miatt szakadt rájuk, akkor legalább mentsenek ki minél többet abból a vagyonból, hogy minél kevesebb jusson a Fülöp kezére. A vagyonmentési akció egyébként várakozáson felül jól sikerült. Bár nagyon sokáig keresték a templomosok híres kincsét, egyes kalandorok még ma is keresik a lidércfény módjára hol itt, hol ott sejtett vagyont, igazából senki se jutott még a nyomára.

Ez az a történet, amelyről nagyjából mindenki tudhat, aki csak egy kicsit hajlandó utánaolvasni.

Elment hát az idő, s a kincs is eltűnt. A megfélemlített lovagok álruhában, bujkálva általában kétféle irányba távoztak. A két úticél Anglia és Spanyolország volt. És mindegyikük vitt magával valamennyit, amennyit tudott, abból a híres kincsből.

De ne érdekeljen most minket a híres vagyon! Az úgylis csak a kincskeresők népes táborát szaporítaná. Nézzük inkább azokat, akik, bátor lovagok lévén, őrhelyükön maradtak, és csak akkor mozdultak, amikor már teljesen világossá lett számukra, hogy: „nincs tovább!”

Volt pediglen ezek között a késői menekülők között egy fiatal lovag. A neve nem ismert, a krónikás mindössze annyit jegyzett fel róla, hogy „még egy fiatal lovag”. És azt, hogy spanyol lévén, természetes volt számára, hogy Spanyolország felé vegye az útját.

Akkor már mindenfelé kezdtek bezáródni a kapuk. És annak a fiatalembernek még volt bátorsága ahhoz is, hogy álruhát öltve, megvárja a nagymester kivégzését. Mi több, végig is nézte azt.

A történelemből nagyjából ismert az is, hogy Jacques de Molay, eszméletének utolsó szikrájával, felismerte a fiatal lovagot, és jelzett neki valamit a kezével, s a suttogásával is. Másra ugyanis, mint suttogásra, akkor már nem volt képes. Azóta sokan és sokszor próbálták megfejteni azokat a jeleket, de senki nem dicsekedhet azzal, hogy meg is fejtette volna. A fiatal loagnak nem volt szüksége rébuszokban való jártasságra. Ő tudta, egészen világosan tudta, hogy mit is mondott a nagymester. És engedelmeskedett. Nem várta meg a szomorú színjáték végét hanem, mint aki unatkozik, elhagyta a kivégzés színhelyét. A haldokló nagymester pedig, kedves lovagja távozását látva, még egy utolsót sóhajtott, majd megkönnyebbülten visszaadta lelkét teremőjének.

A templomosokra lehet sok mindent rámondani, mondanak is eleget, de az egészen biztos, hogy azok az utolsó lovagok egytől egyig hősök voltak. Ilyen volt a mi menekülő lovagunk is. Hol paraszti ruhában, hol egyéb álruhában, de néha mint polgár vagy utazó főúr is, mind közelebb került a spanyol határhoz. Pedig az út akkor már egyáltalán nem volt veszélytelen. Mindenütt fogdmegek és besúgók lestek rájuk, tudván, hogy az ilyen lovag szabad préda, senkinek nem kell vele elszámolni. És amellet még a magával vitt vagyonra is vigyáznia kellett. Még arra is gondolni kellett, hogy fogságba ne kerüljön. Pedig még az is megesett vele, de szerencsésen kivágta magát.

Aztán Spanyolország. Ahol bizony tapasztalnia kellett, hogy ott sem fogadják kitörő örömmel. A spanyol király ugyan befogadott egy néhány menekülő lovagot, főként azok közül, akik leghamarabb értek oda. De azok szegények, akik késlekedtek, akár bujdoshattak volna is tovább. Ne feledjük, hogy egy francia háborút azért mégsem kockáztathatott a király néhány lovagért.

Hát, bejárta Spanyolországot is, oda, vissza. Még egy jó évig vándorolt, és csak amikor már elcsitulni látszott a lárma a templomos lovagok végzete körül, akkor mert egy kissé szabadabban mozogni. De otthonra se talált.

Végül egy jószívű zsidó kereskedő közösségre talált, azok befogadták. Náluk látott tükröt először a menekülése kezdete óta. És akkor tudta meg, hogy bár még harminc éves se volt, a haja teljesen fehér lett.

Azután már meg is maradt abban a közösségben. Nem kérdezték tőle, kiféle, miféle, meg is nősült, gyermekei is lettek. Nem volt már lovag, egyszerű kereskedőember lett belőle is. Végül is, nem volt túlságosan nagy a változás, hiszen a templomosok számára se volt ismeretlen dolog a pénz világa.

A gyermekei már zsidónak születtek. Úgy is nevelte őket. Mindössze egyetlen kivételt tett. Az elsőszülött fiát megtanította a kardforgatásnak arra a művészetére, amelyet minden templomosnak tudnia kellett. A kardja is megvolt hozzá. Egy hatalmas kétkezi kard.

Ott ragadt rá az Ezüstember név is a fehér hajáról. Amely aztán, több évszázad és sok költözködés után, Mária Terézia királynő kegyelméből a hivatalos vezetékeve is lett a családnak. Persze - németül.

- Na hát ez az! - Bertalan ezúttal valóban elégedett volt. Lehetett is, mert ezúttal valóban arról volt szó az írásban, amit keresett. - És érdekes! Éppen Nemvalóéktól jött. Akik pedig Adállal soha nem törődtek.

De egy kisebb gond azért ezzel is volt. Hiszen igaz, hogy a zsidók, legalább is itt, Európában, kétezer éve foglalkoznak pénzzel kapcsolatos műveletekkel. Igen ám, de a templomos lovagok is valami ilyesmivel foglalkoztak annak idején. A kétféle karrier tehát alighanem párhuzamosan haladhatott, legalább is egy darabig. Akkor viszont a kétféle kultúra nem okozhatott lelki meghasonlást Áron úrnál. Még akkor sem valószínű ez, ha valami genetikai „természet játéka” folytán benne támadt volna életre a kétféle ős jelleme. Áron úr tehát vagy tévedett, vagy valami más okozhatta azt a kettősséget.

- Akkor viszont lesz mit átbeszélni Adállal, amikor majd megjelenik.

De Adél ezután már soha nem jelent meg.

Adél halálának a másnapján Dobrescu Marian összeveszett a pap barátjával. Hiába próbálta meg amaz kenetteljes szavakkal megbékíteni. Bizony még össze is verekedtek. Hogy voltaképpen min is veszték össze? Engem ugyan senki nem értesített személy szerint és direkt módon, de valamivel később úgy hallottam, hogy a gazdánál egy jónevű nemzetközi cég egyik közjegyzője jelent meg, persze az itteni kirendeltség embere, és közölte vele, hogy ő a Zilbermann vagyon örököse. Később ezt a végzést, valamint az Adél végrendeletét is megtámadták valakik, úgy értesültem, hogy valami ügyészség állt a dolog mögött, ám nem sokat tudtak tenni, mert az amerikai cég, amelynek a képviselője ellen készültek eljárni, beintett nekik, és azt mondta, hogy: Nana! Ami után fogcsikorgatva bár, de elhallgattak. Igazából azt vitatták volna, hogy Adél meg akarta változtatni a végrendeletét, természetesen a Marian javára, vagy talán meg is változtatta, de valaki (vajon ki?) eltüntette az új végrendeletet. Ám az amerikai követség embere szigorúan örködött, hogy semmi visszaélés ne történjen amerikai állampolgárok kárára, még haláluk után se. Egyvalamit azért mégis sikerült elérni a vádaszkodással. (Nem volt az több, mint a Bertalan nevének a besározására tett kísérlet.) Azt, hogy a gazda elhagyta az országot. Igaz, ezt meg is kellett tennie, hogy az örökség felett a rendelkezési jogot átvegye. De aztán visszajöhetett volna.

Ám nem jött.

A gazdának még később is gondot okozott néhány olyan dolog, amit kutatás közben tudott meg. Például az az információ, miszerint annak az ősének, akivel egyébként még a neve is egyezett, egy Daray Irén nevű nő lett volna a szerelme. Ő ugyanis mindaddig úgy tudta, hogy azt az ősanját Erzsébetnek hívták. Vagy az lett volna a rejtély nyitja, hogy Daray Irénkét a királyné nem eresztette el többé maga mellől? Ez is lehetséges. És eszerint a lovagnak mégis csak Erzsike lett volna a felesége.

„Ehh! Az ördög bogozgatja tovább! Ha nagyon belebonyolódom, majd még úgy járok, mint Zilbermann Áron. Rögeszmémé lesz a dolog.”

Utószó (Egy kép és az utóélete)

Már nagyocská gyermek voltam, olyan tizenkét éves forma, amikor, valamelyik szatmárhegyi nyaralásom alkalmával, szokás szerint nagyapám könyvtárában búvárkodva, a kezembe került Szilágyi Sándor: A magyar nemzet története című vaskos, több kötetes könyve. Már nem is tudom, hogy miért, de a közepén nyílt ki, s éppen Zsigmond király koránál. Ott láttam meg Borbála királyné ma már sok helyen fellelhető képét, amely őt lovaglás közben ábrázolja. Mivel pedig egy tizenkét éves fiúcska már megnézi az ellenkező nem képeit, hát nyomban meg is tetszett nekem a királyné. (Hogy játszott-e szerepet ez a kép abban a tényben, hogy jóval később az első feleségem hozzá hasonlított, nem tudom már. Ha igen, akkor csakis tudat alatt lehetett.)

Aztán most, felnőtt koromban megint a kezembe került a könyv, bizony eléggé meglátszott rajta, hogy gyermekek kezében volt sokáig. De a szétbomlott könyvben is épen megmaradt a királyné képe. Be is tettem a lapleolvasóba (vulgo: scanner) és lemásoltam, csak úgy, a magam számára. Majd megírtam ezt a történetet, s odatettem az elejére, kezdőképnek. Végül is 1895-ben jelent meg, alig hinném, hogy valaki is szerzői jogra tartana igényt.

Később elolvastam a történetüket is, több helyen is. Imponált nekem a számokkal és gazdálkodással jól bántó királyné, aki később a férjét is többször kisegítette anyagi természetű zavarából. Talán éppen ezt nem nézték jó szemmel az udvar körül lebzselő irigyei, s veszejtették össze vele a királyt, többször is.

Ma már el tudom képzelni, hogy a király, aki egyébként is szakított a hagyománnyal, nem lefejeztette hűtlenséggel vádolt feleségét, hanem „csak” száműzte. Az sem lehetetlen, hogy az a bizonyos száműzetés is valóban inkább védelmet akart biztosítani a királynénak az akkori zaklatott időkben.

Valakik nagyon nem szerették Zsigmondot akkoriban. Talán innen erednek a gyakori pénz-zavarai is. Pedig a háborúit, amihez - ezt ma már tudjuk - a sok pénz kellett neki, mindig az ország és a nép érdekében kényszerült vívnia. Innen a szepességi városok elzálogosítása is például, amelyek aztán, mivel a háborúk elhúzódtak, szépen ott is maradtak, lengyel kézen.

Minden királynak megvannak a maga kedvencei, bizalmas emberei. Aztán, amikor új király következik a trónon, új bizalmas embereket talál magának, s mellőzi a régieket. Akik ezért megsértődnek, s néha még lázonganak is. Úgy látom, hogy a Zsigmond emberei sikerrel állták a próbát. Áll ez nemcsak az olyan hadvezérekre, mint Ozorai Pipó, hanem főleg az olyan, leginkább a háttérben munkálkodókra, mint például Tar Lőrinc volt, aki alighanem a kém-főnöke lehetett. Igen érdekes ember egyébként, kár, hogy mások már megírták a történetét.

De igen érdekes kor lehetett az, és igen szép volt a királyné.

Az emlékeik előtt szeretnék tisztelegni ezzel az írással!

T. I. Cs.
Nagyvárad
2015. január 20.

VÉGE